

Plán ÚSES pro katastrální území
Černá Pole, Husovice, Komárov, Lesná,
M**ě**sto Brno, Ponava, Staré Brno, Stránice,
Trnitá, Vever**ř**í, Zábřdovice

A. TEXTOVÁ **Č**ÁST

Odběratel:

Statutární město Brno
Dominikánské nám. 1, 601 67 Brno

Příjemce:

Magistrát města Brna, odbor životního prostředí
Kounicova 67, 601 67 Brno

Zpracovatel:

AGERIS s.r.o.
Jeřábkova 1848/5, 602 00 Brno

Zodpovědný projektant:

RNDr. Jiří Kocián

Technická spolupráce:

Svatava Poláková

Andrea Kubešová

Obsah

1. Úvod	5
2. Vymezení řešeného území	5
3. Legislativní a metodická východiska	5
4. Postup práce	5
5. Biogeografická a geobiocenologická diferenciacie území	7
5.1. Biogeografické členění	7
5.1.1. Základní členění	7
5.1.2. Bioregiony	7
5.1.3. Biochory	7
5.2. Skupiny typů geobiocénů	8
5.2.1. Obecná charakteristika	8
5.2.2. Přehled STG zastoupených v řešeném území	8
5.2.3. Popis jednotlivých skupin typů geobiocénů	9
6. Analýza aktuálního stavu přírody a krajiny	12
6.1. Celkový charakter a využití krajiny	12
6.1.1. Typologie krajiny	12
6.1.2. Struktura půdního fondu a způsoby jeho využití	12
6.1.3. Společenské funkce krajiny	13
6.2. Příčiny narušení krajiny	14
6.3. Stupně ekologické stability	14
6.4. Kostra ekologické stability	15
7. Limity využití území	15
7.1. Ochrana přírody a krajiny	15
7.1.1. Zvláště chráněná území	15
7.1.2. Natura 2000	15
7.1.3. Památné stromy	16
7.1.4. Významné krajinné prvky	17
7.1.5. Ochrana krajinného rázu	17
7.2. Územně analytické podklady	17
8. Analýza podkladů	19
8.1. Typy podkladů územního systému ekologické stability	19
8.2. Přehled základních analyzovaných podkladů	19
8.3. Řešení ÚSES v podkladových dokumentacích	19
8.3.1. Zásady územního rozvoje Jihomoravského kraje	19
8.3.2. Územní plán města Brna	20
8.3.3. Územní plán – návrh 2022	21
9. Řešení plánu ÚSES	22
9.1. Základní zásady koncepce	22
9.2. Nadregionální ÚSES	23
9.2.1. Celková koncepce	23
9.3. Regionální ÚSES	23
9.3.1. Celková koncepce	23
9.3.2. Popis vymezení regionálních biocenter	24
9.3.3. Popis vymezení regionálních biokoridorů	25
9.4. Místní ÚSES	26
9.4.1. Celková koncepce	26
9.4.2. Popis jednotlivých větví místního ÚSES	27
9.4.3. Interakční prvky	28

9.5. Označení skladebných částí ÚSES	28
9.6. Limitující hodnoty velikostních parametrů ÚSES	28
9.7. Datový model	29
9.7.1. Tvorba tabulkové části	29
9.7.2. Struktura datového modelu	29
9.8. Struktura mapové části	31
10. Problémy řešení	32
10.1. Změny v řešení	32
10.2. Střety řešení	32
10.3. Ostatní problémy	33
11. Závěr	34
Přílohy	35
Vyjádření k návrhu řešení	35

1. Úvod

Předmětem díla „Plán ÚSES pro katastrální území Černá Pole, Husovice, Komárov, Lesná, Město Brno, Ponava, Staré Brno, Stránice, Trnitá, Veveří, Zábrdovice“ (dále většinou jen „Plán ÚSES“) je vytvoření jednotné koncepce vymezení územního systému ekologické stability (ÚSES) všech zastoupených hierarchických úrovní a zpřesnění vymezení jednotlivých skladebných částí ÚSES při zajištění koordinace s ostatními funkcemi území a vzájemné provázanosti prvků uvnitř i vně řešeného území.

Součástí řešení je i prověření možných střetů vymezených skladebných částí ÚSES s plochami územního rozvoje a s koridory liniových staveb dopravní a technické infrastruktury a návrh jejich řešení.

Plán ÚSES bude sloužit zejména jako podklad pro územně plánovací činnost a pro projekty systému ekologické stability, příp. též pro vodohospodářské a jiné dokumenty ochrany a obnovy krajiny apod.

2. Vymezení řešeného území

Řešeným územím jsou katastrální území Černá Pole, Husovice, Komárov, Lesná, Město Brno, Ponava, Staré Brno, Stránice, Trnitá, Veveří a Zábrdovice nacházející se v zásadě v centrální části území města Brna.

Celková rozloha řešeného území činí 1 893 ha – z toho k. ú. Černá Pole 245,9 ha, k. ú. Husovice 132,1 ha, k. ú. Komárov 166,4 ha, k. ú. Lesná 258,1 ha, k. ú. Město Brno 119,4 ha, k. ú. Ponava 160,0 ha, k. ú. Staré Brno 168,2 ha, k. ú. Stránice 92,6 ha, k. ú. Trnitá 189,7 ha, k. ú. Veveří 197,6 ha a k. ú. Zábrdovice 163,5 ha.

3. Legislativní a metodická východiska

Základními legislativními a metodickými materiály pro zpracování dokumentace Plánu ÚSES jsou:

- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů;
- Vyhláška č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny;
- Metodická pomůcka pro vyjasnění kompetencí v problematice územních systémů ekologické stability (Věstník MŽP 8/2012);
- Metodika vymezení územního systému ekologické stability (Příloha Věstníku MŽP 5/2017).

4. Postup práce

Práci na tvorbě Plánu ÚSES lze v zásadě rozdělit do následujících kroků:

1. Shromáždění podkladových materiálů a jejich vyhodnocení z hlediska využitelnosti pro řešení ÚSES:

Vedle obecně platných legislativních a metodických materiálů byly pro řešení ÚSES využity především následující podklady:

- Zásady územního rozvoje Jihomoravského kraje (Urbanistické středisko Brno, s.r.o. + Atelier T-plan, s.r.o., Praha, 2016), ve znění aktualizací č. 1 (knesl kynčl architekti s.r.o., Brno, 2020) a č. 2 (Ateliér Cihlář-Svoboda s.r.o., Beroun, 2020);
  - Územní plán města Brna v platné podobě ke dni 3. 4. 2023 – digitální data;
  - Nový Územní plán města Brna – neschválená verze návrhu z března 2022 – digitální data a veřejně přístupné informace;
  - Územně analytické podklady města Brna 2020 – digitální data;
  - Aktuální údaje o území od poskytovatelů dat územně analytických podkladů;
  - Data z Digitální mapy města Brna spravovaná Odborem městské informatiky MMB: data katastru nemovitostí, ortofoto, účelová mapa polohopisné situace, inženýrské sítě, parcely rozdělené dle vlastnických vztahů, parcely rozdělené dle druhů pozemků, hranice katastrálních území;
  - Plán ÚSES pro katastrální území Líšeň, Slatina, Židenice (AGERIS s.r.o., 2022, Brno);
  - Plán ÚSES pro katastrální území Bohunice, Jundrov, Kohoutovice, Královo Pole, Štýřice, Žabovřesky a Pisárky (AGERIS s.r.o., 2021, Brno);
  - Plán ÚSES pro katastrální území Maloměřice, Obřany, Soběšice, Útěchov, Sadová (AGERIS s.r.o., 2020, Brno);
  - Plán ÚSES pro katastrální území Brněnské Ivanovice, Holásky, Dolní Heršpice, Horní Heršpice, Přízřenice a Černovice (AGERIS s.r.o., 2015, Brno);
  - Generel nadregionálního a regionálního ÚSES na území Jihomoravského kraje (AGERIS s. r. o., 2003, Brno);
  - Územně technický podklad regionálních a nadregionálních územních systémů ekologické stability ČR (schválený MMR a MŽP ČR s platností od 1. 7. 1997) ve vytištěné i digitální podobě (Společnost pro životní prostředí, s.r.o, Brno, 1996);
  - Územní generel zeleně a příměstské krajiny města Brna (Zahradní a krajinářská tvorba, Löw a spol., 1998, Brno);
  - Internetové prezentace mapování biotopů (Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky);
  - Biogeografické regiony České republiky (Culek, M., Grulich, V., Laštůvka, Z., Divíšek, J., 2013, Masarykova univerzita, Brno);
  - Biogeografické členění České republiky, II. díl (Culek M. a kol., 2005, AOPK ČR, Praha);
  - Významné krajinné prvky města Brna (OŽP MMB, 2007).
2. Analýza biogeografické diferenciacie území
  3. Vytvoření struktury návrhu Plánu ÚSES a jeho projednání:

Struktura návrhu Plánu ÚSES byla prezentována na 1. pracovním setkání konaném dne 12. 9. 2023 v budově Magistrátu města Brna, Kounicova 67.
  4. Vytvoření úplného návrhu Plánu ÚSES a jeho projednání:

Úplný návrh řešení Plánu ÚSES byl prezentován na 2. pracovním setkání konaném dne 31. 10. 2023 v budově Magistrátu města Brna, Kounicova 67. Prezentovaný návrh řešení byl následně zpřístupněn pro úřady dotčených městských částí a dotčené orgány za účelem prostudování a zaslání připomínek. Zasláné připomínky byly zohledněny při tvorbě konečné podoby Plánu ÚSES.
  5. Zpracování konečné podoby Plánu ÚSES

5. Biogeografická a geobiocenologická diferenciacie území

5.1. Biogeografické členění

5.1.1. Základní členění

Základní biogeografická diferenciacie území vychází z publikací Biogeografické regiony České republiky (Culek, M., Grulich, V., Laštůvka, Z., Divíšek, J., 2013, Masarykova univerzita, Brno) a Biogeografické členění České republiky, II. díl (Culek M. a kol., 2005, AOPK ČR, Praha).

Řešené území se nachází převážně v hercynské biogeografické podprovincii patřící do biogeografické provincie středoevropských listnatých lesů, v jižní až jihovýchodní části pak v severopanonské biogeografické podprovincii patřící do panonské biogeografické provincie.

5.1.2. Bioregiony

Biogeografické podprovincie se obecně člení do biogeografických regionů neboli zkráceně bioregionů. **Biogeografický region (bioregion)** je nejnižší individuální jednotkou biogeografického členění krajiny, zahrnující charakteristickou mozaiku nižších jednotek – biochor a skupin typů geobiocénů.

Z hlediska územního systému ekologické stability jsou bioregiony základními jednotkami pro vymezování reprezentativních nadregionálních biocenter a rámcovými jednotkami pro hodnocení reprezentativnosti a funkčnosti regionálního ÚSES.

Do řešeného území zasahují jen dva bioregiony:

- bioregion 1.24 Brněnský – je součástí hercynské biogeografické podprovincie a patří do něho výrazná většina řešené území, s výjimkou partií v jeho jižní až jihovýchodní části;
- bioregion 4.5 Dyjsko-moravský – je součástí severopanonské biogeografické podprovincie a zasahuje společnou údolní nivou Svatky, Svitavy a Ponávky do jižní až jihovýchodní části řešeného území (do k. ú. Komárov, Trnitá a v menší míře i do k. ú. Zábrdovice a Staré Brno).

5.1.3. Biochory

Bioregiony se člení v nejvyšší typologické biogeografické jednotky – biochory. **Biochora** je typologická, ekologicky heterogenní prostorová jednotka, tvořená typickou prostorovou kombinací skupin typů geobiocénů.

Z hlediska územního systému ekologické stability jsou biochory základními jednotkami pro vymezování reprezentativních regionálních biocenter a rámcovými jednotkami pro hodnocení reprezentativnosti a funkčnosti místního (lokálního) ÚSES.

Do řešeného území zasahují segmenty následujících typů biochor:

- **1Lh** Širší hlinité nivy 1. vegetačního stupně – do celkově rozsáhlého segmentu tohoto typu patří společná údolní niva Svatky, Svitavy a Ponávky v jižní až jihovýchodní části řešeného území (se zastavěnými územími Komárova, Trnitá a částí Zábrdovic a Starého Brna), v rámci Dyjsko-moravského bioregionu;
- **2BE** Rozřezané plošiny na spraších 2. vegetačního stupně – do tří zastoupených segmentů tohoto typu patří dílčí partie řešeného území v jeho severní, střední a západní části (většina ploch zastavěných území Černých Polí a Veveří a dílčí části k. ú. Husovice, Lesná, Ponava, Stránice Zábrdovice a nepatrně i Město Brno a Staré Brno), vše v rámci Brněnského bioregionu;

- **2BP** Rozřezané plošiny na neutrálních plutonitech 2. vegetačního stupně – do segmentu tohoto typu patří většina partií v nejsevernější části řešeného území (velká část zástavby Lesné a navazující nezastavěné partie krajiny v k. ú. Lesná a severní části k. ú. Husovice s ulicemi Soběšickou a Cacovickou), v rámci Brněnského bioregionu;
- **2Nh** Užší hlinité nivy 2. vegetačního stupně – do dvou zastoupených nevelkých segmentů tohoto typu patří dílčí partie údolní nivy Svitavy při východním okraji řešeného území (cca od Zábrdovického mostu k severu, v kompletně zastavěném území částí Zábrdovic a Husovic) a údolní nivy Svratky při jihozápadním okraji řešeného území (v kompletně zastavěném území Starého Brna cca od úrovně Nových sadů k západu), oboje v rámci Brněnského bioregionu;
- **2PJ** Pahorkatiny na bazickém krystaliniku 2. vegetačního stupně – do menšího segmentu tohoto typu náleží většina vyvýšených partií v západní části řešeného území (Kraví hora, Žlutý kopec, Špilberk a Petrov a většina jejich svahů), v rámci Brněnského bioregionu;
- **2RE** Plošiny na spraších 2. vegetačního stupně – menší segment tohoto typu, patřící do Brněnského bioregionu, zasahuje od severu až do středu řešeného území (v pásu zahrnujícím podstatné partie zastavěných území Ponavy, Veverčí, Černých Polí a historického centra města, s přesahy do k. ú. Zábrdovice a Trnitá);
- **-2UP** Výrazná údolí v neutrálních plutonitech v suché oblasti 2. vegetačního stupně – do nevelkého segmentu tohoto typu, patřícího do Brněnského bioregionu, náleží pouze svahy Stránic v nejzápadnější části řešeného území;

Žádný z uvedených typů biochor nemá své zastoupení v rámci příslušného bioregionu výhradně v řešeném území, ale vždy se nacházejí jejich segmenty či části segmentů i vně řešeného území, a to plošně podstatně významněji. To má značný význam ve vztahu k uplatnění principu biogeografické reprezentativnosti v Plánu ÚSES (viz dále).

5.2. Skupiny typů geobiocénů

5.2.1. Obecná charakteristika

Skupina typů geobiocénů (STG) je typizovaná, relativně homogenní geobiocenologická jednotka, sdružující soubory geobiocenóz s podobnými trvalými ekologickými podmínkami a na ně vázanou potenciální vegetací.

Z hlediska územního systému ekologické stability jsou skupiny typů geobiocénů základními jednotkami pro vymezování reprezentativních lokálních biocenter a lokálních biokoridorů.

Vzhledem k omezené využitelnosti podkladových materiálů (biochorického členění, půdních map, geologických map aj.), nedostatečnému zastoupení jednoznačných biologických indikátorů v krajině a často výraznému ovlivnění přirozených stanovištních podmínek lidskými zásahy není možné (bez speciálních podrobných analýz přesahujících možnosti a potřeby tohoto díla) stanovit přesné vymezení jednotlivých STG v území. Veškeré údaje o STG v řešeném území je tedy třeba brát pouze jako orientační, k danému účelu základního vymezení ÚSES ovšem postačující.

5.2.2. Přehled STG zastoupených v řešeném území

Na základě charakteristik zastoupených typů biochor a odvozených stanovištních podmínek lze v řešeném území předpokládat výskyt především následujících STG:

1 AB-B 1-2	Querceta humilia inferiora (Zakrslé doubravy nižšího stupně)
1 BD 1-2	Ligustri-querceta humilia inferiora (Zakrslé doubravy s ptačím zobem nižšího stupně)
1 BC-C (3)4	Ulmi-fraxineta carpini inferiora (Habrojilmové jaseniny nižšího stupně)

1 BC-C (4)5a	Querci roboris-fraxineta inferiora (Dubové jasaniny nižšího stupně)
1 BC-C 5a	Saliceta albae inferiora (Vrbiny vrby bílé nižšího stupně)
1 BC 5b	Alni glutinosae-saliceta inferiora (Olšové vrbiny nižšího stupně)
2 AB-B 1-2	Querceta humilia superiora (Zakrslé doubravy vyššího stupně)
2 BD 1-2	Ligustri-querceta humilia superiora (Zakrslé doubravy s ptačím zobem vyššího stupně)
2 AB 3	Fagi-querceta (Bukové doubravy)
2 B 3	Fagi-querceta typica (Typické bukové doubravy)
2 B 3x	Carpini-querceta typica (Typické habrové doubravy)
2 BC 3	Fagi-querceta aceris (Javorové bukové doubravy)
2 BD 3	Fagi-querceta tiliae (Lipové bukové doubravy)
2 BD 3x	Carpini-querceta tiliae (Lipové habrové doubravy)
2-3 BC-C (4)5a	Fraxini-alneta inferiora (Jasanové olšiny nižšího stupně)
2-3 BC 5b	Alni glutinosae-saliceta superiora (Olšové vrbiny vyššího stupně)
3 AB 3	Querci-fageta (Dubové bučiny)
3 B 3	Querci-fageta typica (Typické dubové bučiny)
3 BC 3	Querci-fageta aceris (Javorové dubové bučiny)

5.2.3. Popis jednotlivých skupin typů geobiocénů

QUERCETA HUMILIA INFERIORA ET SUPERIORA – Zakrslé doubravy nižšího a vyššího stupně
– 1 AB-B 1-2, 2 AB-B 1-2

Přírodní stav: Rozvolněné porosty krnícího dubu zimního s ojedinělou příměsí břízy bělokoré, jeřábu břeku, habru, borovice lesní či jeřábu ptačího, v keřovém patře s jednotlivými keři hlohu, brslenu bradavičnatého, růže šípkové, ptačího zobu, jalovce aj. V bylinném patru dominují oligotrofní druhy, často s xerofilní tendencí.

Rozšíření: Potenciálně ostrůvkovitě v místech se skalními výchozy vyvěřelých hornin, arkóz a slepenců s mělkými půdami ve výrazně výslunných svazích, v segmentech typů biochor 2BP a 2PJ.

LIGUSTRI-QUERCETA HUMILIA INFERIORA ET SUPERIORA – Zakrslé doubravy s ptačím zobem nižšího a vyššího stupně – 1 BD 1-2, 2 BD 1-2

Přírodní stav: Silně krnící a mezernaté porosty dubu zimního s ojedinělou příměsí jeřábu břeku, babyky, lípy srdčité, jilmu habrolistého aj., s druhově pestrým keřovým patrem (ptačí zob, brslen bradavičnatý, dřín obecný, svída krvavá aj.). V bylinném patru dominují teplomilné mezotrofní až kalcifilní druhy.

Rozšíření: Potenciálně ostrůvkovitě v místech výchozů bazického skalního podloží ve výslunných svazích a na ně vázaných mělkých půd západní až střední části území, v segmentu typu biochory 2PJ.

ULMI-FRAXINETA CARPINI INFERIORA – Habrojilmové jasaniny nižšího stupně – 1 BC-C (3)4

Přírodní stav: Hlavními dřevinami jsou dub letní, jasan ztepilý, jasan úzkolistý, topoly (bílý, černý a šedý) a jilmy (habrolistý a vaz), v příměsí jsou zastoupeny lípy (více srdčitá než velkolistá), v podúrovni habr, javor babyka a stěmcha hroznovitá. Charakteristickými keři jsou svída krvavá, bez černý, brslen evropský, hloh obecný, trnka obecná a kalina obecná. Pro bylinné patro jsou typické druhy s nitrofilní tendencí, vesměs dobře snášející střídavé zamokření.

Rozšíření: V relativně sušších partiích společně údolní nivy Svatky a Svitavy v segmentu typu biochory 1Lh.

QUERCI ROBORIS-FRAXINETA INFERIORA – Dubové jasaniny nižšího stupně – 1 BC-C (4)5a

Přírodní stav: Dominantními dřevinami jsou dub letní a jasan úzkolistý, provázené jasanem ztepilým, vzácněji i topoly (bílým, černým a šedým) a jilmy (vazem a habrolistým), v podúrovni někdy se střemchou hroznovitou, javorem babykou, habrem a lípou srdčitou. V často souvislém keřovém patře patří k hlavním dřevinám bez černý, brslen evropský, krušina olšová, kalina obecná, svída krvavá a hlohy. V bylinném podrostu jsou zastoupeny v pestré skladbě vlhkomilné, mokřadní a mezofilní druhy, převážně s nitrofilní tendencí.

Rozšíření: V zahliněných partiích společné údolní nivy Svratky a Svitavy s proudící podzemní vodou v segmentu typu biochory 1Lh.

SALICETA ALBAE INFERIORA – Vrbiny vrby bílé nižšího stupně – 1 BC-C 5a

Přírodní stav: V rozvolněném stromovém patře převažuje vrba bílá, porůznu s příměsí vrby křehké a topolů (zejm. černého) a v keřovém patře s různými druhy keřových vrb. Bylinnému podrostu vévodí nitrofilní druhy snášející dlouhodobé zamokření.

Rozšíření: Potenciálně na obnaženém štěrkopískovém podloží společné údolní nivy Svratky a Svitavy v segmentu typu biochory 1Lh.

ALNI GLUTINOSAE-SALICETA INFERIORA – Olšové vrbiny nižšího stupně – 1 BC 5b

Přírodní stav: Hlavní dřevinou je vrba bílá, hojně doplňovaná olší lepkavou, iniciálních stadiích vývoje i keřovými vrbami (např. vrbou popelavou), ve zralejších stadiích naopak jasanu (úzkolistým a ztepilým). Pro bylinné patro jsou typické mokřadní a bahenní druhy.

Rozšíření: Potenciálně ostrůvkovitě v trvale zamokřených lokálních terénních depresích ve společné údolní nivě Svratky a Svitavy v segmentu typu biochory 1Lh.

FAGI-QUERCETA – Bukové doubravy – 2 AB 3

Přírodní stav: Dominantní dřevinou je dub zimní, v příměsí s habrem obecným a bukem lesním. Keřové patro není vyvinuto. V bylinném podrostu převažují acidofilní oligo-mezotrofní druhy.

Rozšíření: Ostrůvkovitě na mělčích půdách na kyselých zvětralinách skalních hornin v severní a západní části řešeného území, v segmentech typů biochor 2BP, 2PJ a -2UP.

FAGI-QUERCETA TYPICA – Typické bukové doubravy – 2 B 3

Přírodní stav: Ve stromovém patře je hlavní dřevinou dub zimní, v příměsí pravidelně s habrem obecným a bukem lesním, nepravidelnou příměs tvoří též lípa malolistá a jeřáb břek. Z keřů se ojediněle vyskytují svída krvavá, hloh jednobližný, ptačí zob obecný, zimolez pýřitý, líska obecná, brslen bradavičnatý. V bylinném podrostu převažují mezotrofní druhy.

Rozšíření: Relativně hojně ve svahových až hřbetních partiích na podkladě zvětralin zpevněných neutrálních hornin v severní části řešeného území, v segmentech typů biochor 2BP (hlavní STG) a nepatrně i 2BE.

CARPINI-QUERCETA TYPICA – Typické habrové doubravy – 2 B 3x

Přírodní stav: Porosty dubů (zejm. zimního) a habru obecného, patrně zcela bez buku, místy ovšem s příměsí lípy srdčité a jeřábu břeku. Z keřů jsou jednotlivě zastoupeny svída krvavá, hloh jednobližný, ptačí zob, zimolez pýřitý, líska obecná, brslen bradavičnatý. V bylinném patře dominují mezotrofní druhy trávovitého vzhledu.

Rozšíření: Potenciálně ostrůvkovitě na mělčích půdách na neutrálních zvětralinách skalních hornin v západní až střední části řešeného území, v segmentech typů biochor 2PJ a -2UP.

FAGI-QUERCETA ACERIS – Javorové bukové doubravy – 2 BC 3

Přírodní stav: Druhově pestré porosty s převahou dubu zimního a dále porůznu se zastoupením dubu letního, lípy malolisté (srdčité), habru obecného, buku, javorů babyky a mléče, jasanu ztepilého, jilmu habrolistého. V nesouvislém keřovém patře je rovněž zastoupena řada druhů – zimolez pýřitý, líska obecná, hlohy, brslen evropský, brslen bradavičnatý, svída krvavá, bez černý aj. Pro bohaté bylinné patro je charakteristický společný výskyt mezotrofních a heminitrofilních druhů.

Rozšíření: Ostrůvkovitě v úpatních partiích svahů zejm. v severní části území, v segmentech typů biochor 2BP, případně i 2PJ a -2UP.

FAGI-QUERCETA TILIAE – Lipové bukové doubravy – 2 BD 3

Přírodní stav: V druhově bohatém stromovém patře převažuje dub zimní, doplněný zejména lípami (malolistou i velkolistou), habrem obecným, javorem babykou, bukem lesním a jeřábem břechem, případně též dalšími druhy dubů (letním a vzácněji i pýřitým). V keřovém patře se střídají ptačí zob obecný, brslen bradavičnatý, svída krvavá, dřín obecný, kalina tušalaj, řešetlák počistivý, hloh jednobložný, líska obecná, trnka obecná, zimolez pýřitý, případně i klokoč zpeřený. Pro bohaté bylinné patro je charakteristický společný výskyt mezotrofních a kalcifilních druhů.

Rozšíření: Plošně souvisle na spraších a vápnitých jílech v severní, střední a západní části řešeného území a hojně též na bazických krystalických horninách v prostoru Kraví hory, Žlutého kopce, Špilberku a Petrova, v segmentech typů biochor 2BE, 2RE (u obou výrazně dominantní STG) a 2PJ (nejvíce zastoupená STG).

FRAXINI-ALNETA INFERIORA – Jasanové olšiny nižšího stupně – 2-3 BC-C (4)5a

Přírodní stav: Dominantními dřevinami jsou olše lepkavá a jasan ztepilý, provázené vrby (bílou a křehkou), vzácněji i topoly (černým a osikou), v podúrovni často se střemchou hroznovitou. V bohatém keřovém patře patří k hlavním dřevinám různé druhy keřových vrb, dále bez černý, brslen evropský, krušina olšová a kalina obecná. Typický je výskyt chmele otáčivého. V bylinném podrostu jsou zastoupeny v pestré skladbě vlhkomilné, mokřadní a mezofilní druhy, převážně s nitrofilní tendencí.

Rozšíření: V úzkých až středně širokých údolních nivách vodních toků v rámci řešeného území, plošně v segmentu typu biochory 2Nh (zcela dominantní STG), doplňkově i v segmentech většiny ostatních zastoupených typů biochor (s výjimkou typu 1Lh).

ALNI GLUTINOSAE-SALICETA SUPERIORA – Olšové vrby vyššího stupně – 2-3 BC 5b

Přírodní stav: Hlavními dřevinami jsou olše lepkavá, vrba bílá a vrba křehká, vzácněji doplněné jasanem ztepilým, bez keřů. Pro bylinné patro jsou typické mokřadní a bahenní druhy.

Rozšíření: Ostrůvkovitě v trvale zamokřených lokálních terénních depresích se stagnující podzemní vodou v relativně širších partiích údolních niv Svatky a Svitavy v segmentech typu biochory 2Nh, výjimečně i jinde.

QUERCI-FAGETA – Dubové bučiny – 3 AB 3

Přírodní stav: Převažují buk a dub zimní, nepravidelně s příměsí habru, případně lípy malolisté a jedle bělokoré. Keřové patro obvykle chybí. V bylinném podrostu převažují acidofilní oligomezotrofy.

Rozšíření: Potenciálně na stinných svazích v severní části řešeného území, v segmentu typu biochory 2BP.

QUERCI-FAGETA TYPICA – Typické dubové bučiny – 3 B 3

Přírodní stav: Převažuje buk, s příměsí dubu zimního, případně též s habrem, lípami (malolistou a velkolistou), javory (mléčem a klenem) a jedlí. V málo vyvinutém keřovém patře bývají nejčastěji zastoupené zimolez pýřitý a lýkovec jedovatý. V bylinném podrostu s vysokou pokryvností převažují mezotrofní druhy s dominantní ostřicí chlupatou.

Rozšíření: Potenciálně na stinných svazích v severní části řešeného území, v segmentu typu biochory 2BP.

QUERCI-FAGETA ACERIS – Javorové dubové bučiny – 3 BC 3

Přírodní stav: Převažují buk a dub zimní, v příměsí habr, javory (mléč, klen), lípy (malolistá i velkolistá), nepravidelně jilmy (habrolistý, horský), jedle bělokorá, jasan ztepilý a třešeň ptačí, z keřů roztroušeně srstka angrešt, zimolez pýřitý, bez černý a lýkovec jedovatý.

Rozšíření: Potenciálně ve stinných svahových depresích v severní části řešeného území, v segmentu typu biochory 2BP.

S ohledem na rozšíření typů biochor, ve kterých se nacházejí popsané STG, převážně i mimo řešené území (viz výše) lze předpokládat výskyt všech popsaných STG v rámci příslušných

typů biochor i vně řešeného území. To má značně omezující význam pro uplatnění principu biogeografické reprezentativnosti v Plánu ÚSES (viz dále).

6. Analýza aktuálního stavu přírody a krajiny

6.1. Celkový charakter a využití krajiny

6.1.1. Typologie krajiny

Aktuální charakter krajiny řešeného území určují především terénní podmínky (výrazně proměnlivý georeliéf s členitými, plochými i zcela rovinatými partiemi), poloha v rámci brněnské sídelní aglomerace a s nimi související historicky utvářené způsoby využití.

Podle Typologie České krajiny (Mapový server Cenia) zasahují do území pouze dva krajinné typy:

- typ 2U0, kde číslice 2 značí starý sídelní typ Pannonica, písmeno U urbanizovanou krajinu a číslice 0 krajinu bez vylišeného reliéfu – patří sem drtivá většina řešeného území s výjimkou nejsevernější části;
- typ 3L2, kde číslice 3 značí vrcholně středověkou sídelní krajinu Hercynica, písmeno L lesní krajinu a číslice 2 krajinu vrchovin Hercynica – zasahuje okrajově do severní části území (lesy a mezilesní prostor v zázemí Lesné).

Dle Výkresu krajin tvořícího součást Zásad územního rozvoje Jihomoravského kraje (ZÚR JMK) do řešeného území zasahují dva krajinné celky:

- krajinný celek 22 Brněnský – náleží do něho téměř celé řešené území vyjma nejsevernější části;
- krajinný typ 27 Hořicko-soběšický – přísluší k němu převážně zalesněné partie na severním okraji k. ú. Lesná.

6.1.2. Struktura půdního fondu a způsoby jeho využití

Struktura využití řešeného území odpovídá značně vysoké míře jeho urbanizace.

Dle údajů KN jsou převažujícím druhem pozemků ostatní plochy (zahrnující velmi různorodé způsoby využití včetně komunikací a jiných zpevněných ploch a ploch veřejné a jiné nelesní zeleně), na něž připadá 54,1 % celkové výměry území. Značně vysoký je také podíl zastavěných ploch – cca 30,5 % celkové výměry řešeného území. Evidovaná zemědělská půda zaujímá jen cca 13,2 % celkové výměry území – z toho nejvíce zahrady (cca 10,2 %), podstatně méně orná půda (cca 2,6 %) a vcelku nepatrně trvalé travné porosty (cca 0,3 %), ovocné sady a vinice (oba méně než cca 0,01 %). Lesní pozemky se nacházejí na přibližně 1,2 % a vodní plochy na necelém 1 % celkové výměry území.

Zemědělská půda je rozptýlena v řešeném území dosti nepravidelně. Z hlediska celkové výměry má největší zastoupení v k. ú. Černá Pole, (41,4 ha, tj. 16,8 % jeho výměry), výrazně větší relativní podíl na celkové výměře má však zemědělská půda v k. ú. Stránice (cca 39,2 ha, tj. 42,4 % jeho výměry). Naproti tomu velmi nízké zastoupení zemědělské půdy je v širším centru města – v k. ú. Město Brno nedosahuje ani 5 ha (méně než 4 % jeho výměry). Více než tři čtvrtiny zemědělské půdy tvoří dle údajů KN zahrady, různě významně zastoupené ve všech katastrech (jednak v návaznosti na objekty individuálního bydlení, jednak v zahrádkářských osadách), nejvíce však v k. ú. Stránice (cca 39,0 ha, tj. 42,1 % jeho výměry) a v k. ú. Černá Pole (cca 36,4 ha, tj. 14,8 % jeho výměry). Orná půda je zastoupená obecně málo, nejvíce v k. ú. Komárov (cca 7,8 ha, tj. 14,1 % jeho výměry), zatímco v k. ú. Město Brno, Stránice, Veverí a Zábrdovice není žádná orná

půda. Jen malá část evidované orné půdy je přitom využívána v souladu s evidenčním stavem (pouze dílčí plochy v pravobřeží Svitavy z východní strany zástavby Komárova v jižní části upraveného území). Zastoupení trvalých travních porostů je celkově velmi nízké – evidovány jsou pouze v šesti katastrech, z toho na absolutně i relativně největší ploše v k. ú. Husovice (cca 2,3 ha, tj. 1,7 % jeho výměry). Zastoupení ovocných sadů a vinic je mizivé – vždy jde jen o jediný pozemek – v případě sadů v rámci zahrádkové lokality ve východní části k. ú. Lesná, v případě vinic v jihozápadním svahu Špilberku v k. ú. Město Brno.

Lesní pozemky jsou zastoupené pouze v severní části území, v k. ú. Lesná (cca 22,0 ha, tj. 8,5 % jeho výměry) a v k. ú. Husovice (cca 0,6 ha, tj. 0,4 % jeho výměry). Zatímco v případě k. ú. Lesná jde o okraje a výběžky komplexu Soběšických lesů tvořící nepravidelně široký pruh při severním až západním okraji katastru a patřící do kategorie lesů zvláštního určení (subkategorie příměstské a další lesy se zvýšenou rekreační funkcí), v případě k. ú. Husovice jde o celkem tři parcely ve dvou enklávách v severní části katastru, nad Cacovickým ostrovem a Svitavou, patřící do kategorie lesů hospodářských. Druhá skladba lesů je dosti proměnlivá, převažují však porosty přirozeného až přírodě blízkého charakteru. Hlavními zastoupenými dřevinami jsou dub zimní, habr, javor mléč a borovice lesní, místy dosti hojné jsou i lípy, javory babyka a klen, akát, jasan, smrk, borovice černá. V posledních letech je patrná tendence výrazného úbytku jehličnanů vlivem hmyzích škůdců a sucha.

Pozemky vodních ploch jsou reprezentovány především pozemky řeky Svitavy v k. ú. Husovice a Zábrdovice, případně koryta říčky Ponávky (resp. bývalého ramene Svitavy) v k. ú. Zábrdovice, Trnitá a Komárov, zatímco v k. ú. Město Brno, Staré Brno, Stránice a Veverí nejsou pozemky vodních ploch zastoupené vůbec. Hlavní koryto Svitavy je v celé délce v řešeném území regulované – napřímené, výrazně zahloubené a místy (zejm. v prostorech jezů a některých mostů) i zpevněné opěrnými zdmi. Různě upravená jsou i koryta ostatních toků v území – svitavského náhonu, Ponávky (což je z velké části vlastně původní rameno Svitavy), Zaječího potoka. Některé jejich úseky jsou dokonce zaklenuté. Specifickým případem je Ponávka, jejíž vody jsou od jižního konce Myslínovy ulice v Králově Poli převedeny přes severní část řešeného území podzemním potrubím do Svitavy.

Pozemky zastavěných ploch a ostatních ploch jsou ve vysoké míře zastoupené ve všech katastrech řešeného území. Zastavěné plochy v nich zaujímají 14,1 % (v k. ú. Lesná) až 38,1 % (v k. ú. Trnitá) a ostatní plochy 30,1 % (v k. ú. Stránice) až 68,6 % (v k. ú. Lesná) jejich výměry. V absolutních hodnotách je největší souhrnná výměra zastavěných ploch v k. ú. Zábrdovice (74,8 ha), Černá Pole (74,6 ha), Trnitá (72,2 ha) a Veverí (71,6 ha) a ostatních ploch v k. ú. Lesná (176,9 ha).

6.1.3. Společenské funkce krajiny

Jednotlivé partie řešeného území plní v závislosti na proměnlivé struktuře využití různé společenské funkce. Charakteristickým rysem je výrazná diverzifikace zastavěného území.

Většina území má polyfunkční charakter, s mísením rezidenční funkce, veřejné i komerční vybavenosti, dopravní funkce, sportovně a rekreačně využívaných ploch (zejm. parkové zeleně) i dlouhodoběji nevyužívaných ploch (brownfields).

Primární rezidenční funkci plní především zástavba většiny Stránic, Černých Polí, Lesné a Husovic, různě významně je však rezidenční funkce dominantní i v dílčích partiích dalších katastrů řešeného území. Rezidenční zástavba má proměnlivý charakter, od zřejmě nejtýpější bytové zástavby činžovních domů, přes řadovou či vilovou zástavbu rodinných domů (vilová je typická zejm. pro Stránice a některé partie Černých Polí) po panelová sídliště (Lesná, části Černých Polí a Komárova).

Ekonomická funkce se promítá v řešeném území v různých podobách. Rozsáhlé plochy výrobních a skladových areálů jsou charakteristické zejména pro „posvitavskou zónu“ ve východní části území, v posledních letech se zjevnou tendencí jejich výrazné redukce a přestavby na funkčně jiná území. K hlavním aktuálním přestavbovým plochám současnosti patří areály bývalé Zbrojovky v k. ú. Zábrdovice a bývalé Vlněny v k. ú. Trnitá a také prostor tzv. Jižního centra s plánovaným novým hlavním brněnským nádražím. Zastoupena jsou i rozsáhlejší nákupní centra (např. Vaňkovka v k. ú. Trnitá a NC Královo Pole v k. ú. Ponava). Intenzivní zemědělské hospodaření dosud

přetrvává pouze v jihovýchodní části řešeného území, v pravobřeží Svitavy v k. ú. Komárov. Lesní hospodářství, výrazně přizpůsobené mimoprodukčním funkcím lesa (zejm. rekreačnímu využití), je zastoupené naopak pouze v nejsevernější části území, ze severní až západní strany Lesné.

K důležitým funkcím patří v řešeném území také rekreační funkce. Krátkodobé rekreaci slouží především četné městské parky – Lužánky, Špilberk, Kraví hora, Moravské náměstí, Koliště, Denisovy sady, Náměstí 28. října, Schreberovy zahrádky aj. Významnější zahrádkové oblasti jsou zastoupeny pouze v západní části území – na Kraví hoře (k. ú. Veveří) a na Žlutém kopci (k. ú. Staré Brno). K pohybové rekreaci a sportu jsou nejvíce využívány cyklostezky a cyklotrasy podél Svatky a Svitavy a četné sportovní areály a jednotlivé budovy.

Významnou dopravní funkci mají v území především komunikace malého a velkého městského okruhu, městské radiály, železniční trati a další komunikace, na kterých je provozována městská hromadná doprava. Velkým dopravním problémem je nadměrné zatížení řady komunikací v hodinách dopravních špiček.

Zastoupena je rovněž celá řada areálů a budov se specifickými společenskými funkcemi – patří k nim např. hrad Špilberk, hvězdárna a planetárium na Kraví hoře, soudní budovy, vysokoškolské areály (Mendelova univerzita včetně botanické zahrady a arboreta a Univerzita obrany v k. ú. Černá Pole a Ponava, právnická, filozofická a přírodovědecká fakulta Masarykovy univerzity v k. ú. Veveří) či nemocnice (Úrazová nemocnice a Vojenská nemocnice v k. ú. Zábřovice, Fakultní nemocnice U svaté Anny v k. ú. Staré Brno, Fakultní porodnice na Obilním trhu v k. ú. Veveří).

6.2. Příčiny narušení krajiny

V rámci řešeného území je zásadní příčinou narušení krajiny vysoká míra jejího zastavění, prováděná nevratnými nebo jen obtížně kompenzovatelnými zásahy do reliéfu, půdy a vodního režimu území a minimalizací prostoru pro výskyt přirozené bioty.

Průchod vodních toků zastavěnými územími je spojen s výrazným snížením biologických funkcí toků vlivem znečištění, regulací koryt a místy i jejich zaklenutí a vlivem přítomnosti ekologicky málo významné a často i nepříliš vhodné doprovodné vegetace.

6.3. Stupně ekologické stability

Míra aktuální ekologické stability krajinných segmentů je hodnocena pomocí následující šestistupňové klasifikace:

0. stupeň – území ekologicky zcela nestabilní, s absencí trvalé biotické složky:

V řešeném území všechny zastavěné a zpevněné plochy.

1. stupeň – území s velmi nízkou ekologickou stabilitou:

V řešeném území zejména orná půda a plochy s ruderalní vegetací.

2. stupeň – území s nízkou ekologickou stabilitou:

V řešeném území zejména málo kvalitní (eutrofizovaná) ladní bylinná a dřevinná společenstva, regulované úseky vodních toků bez kvalitní doprovodné vegetace, běžná doprovodná vegetace komunikací, zahrady, plochy veřejné zeleně.

3. stupeň – území se střední ekologickou stabilitou:

V řešeném území velmi omezeně – zejm. lesy s ekologicky málo vhodnou dřevinnou skladbou či mladými porosty, úseky Mlýnského náhonu v Husovicích u Cacovic s doprovodnými porosty dřevin a přírodě nejbližší partie parkové zeleně.

4. stupeň – území s vysokou ekologickou stabilitou:

V řešeném území vzrostlé lesy s přirozenou či přírodě blízkou druhovou skladbou v jeho severní části.

5. stupeň – území s nejvyšší ekologickou stabilitou:

Obecně přírodní a přirozená společenstva – v řešeném území nezastoupená.

6.4. Kostra ekologické stability

Prvky kostry ekologické stability (ekologicky významné segmenty krajiny – EVSK) tvoří mozaiku v současné době ekologicky relativně nejstabilnějších lokalit trvalé vegetace v krajině, bez ohledu na vzájemné vztahy a vazby. Mají zásadní význam pro ÚSES, neboť obvykle vytvářejí základní stavební kameny jeho tvorby.

V řešeném území je kostra ekologické stability velmi řídká. Za její součást lze považovat všechny lokality s 3. a 4. stupněm ekologické stability, případně přírodní biotopy mapované v letech 2001 – 2005 pro účely vytváření soustavy Natura 2000 a aktualizované v následujících letech (2014 a 2022). V rámci řešeného území jsou jako přírodní biotopy mapovány:

- koryto Svitavy v celé jeho délce – přírodní biotop V4 Makrofytní vegetace vodních toků;
- Mlýnský náhon kolem Cacovického ostrova s doprovodnými porosty – přírodní biotopy V4 Makrofytní vegetace vodních toků a L2.2 Údolní jasanovo-olšové luhy;
- vodní plocha s rákosinou u Nákupního centra Královo Pole – přírodní biotopy M1.1 Rákosiny eutrofních stojatých vod a V1 Makrofytní vegetace přirozeně eutrofních a mezotrofních stojatých vod;
- drobná vodní plocha v parku na Kraví hoře – přírodní biotopy V1 Makrofytní vegetace přirozeně eutrofních a mezotrofních stojatých vod a nepatrně i M1.1 Rákosiny eutrofních stojatých vod;
- výchozy skalních hornin v Denisových sadech pod Petrovem – přírodní biotopy S1.2 Štěrbínová vegetace silikátových skal a drolin.

7. Limity využití území

7.1. Ochrana přírody a krajiny

7.1.1. Zvláště chráněná území

V řešeném území nejsou zastoupena.

7.1.2. Natura 2000

Do řešeného území nezasahuje žádná ptačí oblast ani žádná evropsky významná lokalita ze soustavy chráněných území Natura 2000.

7.1.3. Památné stromy

V řešeném území jsou vyhlášeny jako památné stromy osmnáct samostatně stojících stromů a jedna skupina dvou stromů:

- tis červený (Tis Jindřišky a Jaroslava Pospíšilových) – v soukromé zahradě v Krkoškově ulici v Černých Polích Poli (p. č. 893);
- platan javorolistý (Platan v areálu MENDELU) – v areálu Mendelovy univerzity v Černých Polích, v zatravněné ploše u Agronomické fakulty (p. č. 4/1);
- platan javorolistý (Platan nedaleko pítka v Lužánkách) – na travnaté ploše v centrální části parku Lužánky v k. ú. Černá Pole (p. č. 3842);
- jinan dvoulaločný (Jinan vedle budovy CVC Lužánky) – u křížení cest z jižní strany budovy Centra volného času Lužánky v k. ú. Černá Pole (p. č. 3857/1);
- ořešák černý (Ořešák černý na Štefáníkově) – v travnatém pásu podél areálu Univerzity obrany na Štefáníkově ulici, poblíž křižovatky s ulicí Šumavskou, v k. ú. Ponava (p. č. 340);
- platan javorolistý (Platan profesora Chudoby) – uvnitř komerčního areálu při nároží ulic Veveří a Pekárenská, v k. ú. Veveří (p. č. 252);
- lípa stříbrná (Lípa na Jaselské) – ve dvorním traktu domu Jaselská 198/15 v k. ú. Veveří (p. č. 440);
- dub letní (Dub na Moravském náměstí) – v severní části parku na Moravském náměstí, v k. ú. Město Brno (p. č. 802/1);
- dub letní (Dub u vstupu na Moravské náměstí) – v jižní části parku na Moravském náměstí, v k. ú. Město Brno (p. č. 802/1);
- jírovec maďal (Jírovec na ul. Rooseveltova) – v parku Danuše Muzikářové v Rooseveltově ulici, naproti Janáčkovu divadlu, v k. ú. Město Brno (p. č. 5/10);
- platan javorolistý – na křižovatce ulic Benešovy a Divadelní v k. ú. Město Brno (p. č. 273/1);
- platan javorolistý – v parku Denisovy sady na terasách pod Petrovem, v k. ú. Město Brno (p. č. 369);
- platan javorolistý (Platan U sv. Anny) – ve východní části areálu Fakultní nemocnice U svaté Anny v k. ú. Staré Brno (p. č. 1752/1);
- platan javorolistý (Platan na Hybešově) – v parčíku za vilou Karla Skeneho v Hybešově ulici, v k. ú. Staré Brno (p. č. 1557/1);
- jinan dvoulaločný (Jinan na Mendlově nám.) – v zahradě augustiniánského kláštera, u zdi podél Mendlova náměstí, v k. ú. Staré Brno (p. č. 8/3);
- buk lesní červenolistý (Červenolistý buk v zahradě MŠ) – v zahradě mateřské školy na ulici Hlinky, v k. ú. Staré Brno (p. č. 654);
- platany javorolisté (Dva platany na Zvonařce) – skupina 2 stromů mezi kancelářskými a provozními budovami nedaleko čerpací stanice pohonných hmot na ulici Zvonařka, v k. ú. Trnitá (p. č. 696ú20);
- dub letní (Dub před kostelem sv. Jiljí) – v parčíku na Černovické ulici, severně od kostela Sv. Jiljí, v k. ú. Komárov (p. č. 2);
- dub letní (Dub u garáží v Komárově) – u východního konce řady garáží v ulici Sazenice, v k. ú. Komárov (p. č. 474/1).

Památné stromy mají ochranná pásma stanovená buď konkrétně ve zřizovacím předpisu (všechny stromy v k. ú. Černá Pole, Ořešák černý na Štefáníkově, Lípa na Jaselské, Dub u vstupu na Moravské náměstí, Jírovec na ul. Rooseveltova, všechny stromy v k. ú. Staré Brno, Dub před kostelem sv. Jiljí v Komárově), nebo obecně zákonem (Platan profesora Chudoby, Dub na Moravském náměstí, oba platany v k. ú. Město Brno, Dva platany na Zvonařce, Dub u garáží v Komárově).

7.1.4. Významné krajinné prvky

V řešeném území jsou ze zákonem č. 114/1992 Sb. taxativně vyjmenovaných významných krajinných prvků (VKP) zastoupeny lesy, vodní toky a údolní nivy. Možnost přesné identifikace těchto obecně vyjmenovaných VKP je ztížena absencí jednoznačného legislativního výkladu pojmů les, vodní tok, údolní niva.

Kromě taxativně vyjmenovaných VKP se v území nacházejí čtyři VKP registrované dle § 6 zákona č. 114/1992 Sb.:

- VKP Vodárenský park – parkové plochy a extenzivní ovocný sad v oploceném vodárenském areálu; hnízdiště ptactva a biotop řady dalších obratlovců i bezobratlých; k. ú. Lesná;
- VKP Úvoz – geologicky významná lokalita; umělý skalní výchoz odkrývající styk granodioritů brněnského masívu a metabazaltů; k. ú. Veveří;
- VKP Žlutý kopec – geologicky významná lokalita; výchoz spodnodevonských křemenných slepenců; k. ú. Staré Brno;
- VKP Pod Petrovem – geologicky významná lokalita; umělý skalní výchoz metamorfovaných a deformovaných bazaltů metabazitové zóny brněnského masívu; k. ú. Město Brno.

7.1.5. Ochrana krajinného rázu

Krajinný ráz je celoplošně chráněn pouze obecně ve smyslu § 12 zákona č. 114/1992 Sb.

7.2. Územně analytické podklady

Územně analytické podklady statutárního města Brna ve znění poslední úplné aktualizace z roku 2020 (aktualizované ÚAP) obsahují mj. Výkres limitů využití území 1 : 10 000 (dále jen "Výkres"), ve kterém jsou limity využití území rozčleněny do tematických skupin – Příroda a krajina, Vodohospodářství, Památková ochrana, Dopravní infrastruktura, Geologie, Technická infrastruktura, Ostatní vybrané limity.

Ze skupiny Příroda a krajina jsou v řešeném území ve Výkresu zobrazeny:

- ÚSES - Biocentra dle ÚPmB – viz dále (kapitola 8.3.2)
- ÚSES - Biokoridory dle ÚPmB – viz dále (kapitola 8.3.2)
- Významné krajinné prvky - registrované – viz výše (kapitola 7.1.4),
- Nejvýznamnější zeleň města – řada ploch převážně parkově upravené zeleně v zastavěných územích jednotlivých městských částí;
- Vzdálenost 50 m od hranice lesa – v návaznosti na lesní pozemky v severní části řešeného území.

Ze skupiny Vodohospodářství jsou v řešeném území ve Výkresu zobrazeny:

- Záplavová území Q100 stanovená – v údolní nivách Svatky a Svitavy;
- Aktivní zóny záplavových území – aktivní zóny v rámci stanovených záplavových území v údolních nivách Svitavy a v rámci řešeného území jen nepatrně Svatky;

Ze skupiny Památková ochrana jsou v řešeném území ve Výkresu zobrazeny:

- Památka Světového dědictví – vila Tugendhat v Černých Polích;
- Národní kulturní památky – Hrad a pevnost Špilberk, Petrov, Hotel Avion a Kostel svatého Jakuba Většího;
- Nemovité kulturní památky – řada objektů ve všech k. ú.;
- Městská památková rezervace – MPR Brno = celé k. ú. Město Brno a dílčí přesahy do k. ú. Staré Brno, Veveří a nepatrně i Trnitá, Zábrdovice, Černá Pole a Stránice;

- Ochranné pásmo městské památkové rezervace – patří do něho velká část řešeného území v návaznosti na MPR Brno (vyjma celého k. ú. Lesná, severní poloviny k. ú. Husovice, severních okrajů k. ú. Černá Pole a cca jižní poloviny k. ú. Komárov);
- Území s archeologickými nálezy I a II – řada lokalit ve většině zastoupených k. ú. (vyjma k. ú. Lesná a Ponava).

Ze skupiny Dopravní infrastruktura jsou v řešeném území ve Výkresu zobrazena:

- Ochranná pásma železnic – kolem železničních tratí;
- Vybraná ochranná pásma letišť a heliportů – různá ochranná pásma mezinárodního letiště Brno-Tuřany zasahující celé řešené území a ochranná pásma heliportů Dětské nemocnice (v k. ú. Černá Pole) a Fakultní nemocnice U svaté Anny (v k. ú. Staré Brno).

Ze skupiny Geologie jsou v řešeném území ve Výkresu zobrazeny:

- Sesuvná území – řada lokalit v severní polovině a méně i v západní části řešeného území (nejsou v k. ú. Stránice, Zábrdovice, Trnitá a Komárov);
- Staré zátěže v území – řada lokalit v různých partiích řešeného území, nejvíce v k. ú. Trnitá (celkem 14 lokalit), naproti tomu žádné lokality nejsou v k. ú. Stránice a Veveří;
- Velmi složité základové poměry – řada lokalit víceméně v překryvu se sesuvnými územími.

Ze skupiny Technická infrastruktura jsou v řešeném území ve Výkresu zobrazena:

- Bezpečnostní pásma regulačních stanic a anodových uzemnění – tři drobné plochy v severní části k. ú. Ponava a dvě drobné plochy v k. ú. Lesná (v severní a jižní části);
- Bezpečnostní pásma plynovodů VTL – výhradně v severní části řešeného území, v k. ú. Lesná, Černá Pole a Ponava;
- Ochranná pásma elektrických stanic VVN – ochranná pásma rozveden v k. ú. Lesná, Ponava, Zábrdovice (3 x), Trnitá a Komárov;
- Ochranná pásma nadzemních elektrických vedení ZVN a VVN – v severní až západní části k. ú. Lesná a v „posvitavské zóně“ v k. ú. Husovice, Zábrdovice, Trnitá a Komárov;
- Zájmová území tras mikrovlnných spojů (Fresnelovy zóny) - MO ČR – převážně 300 m široký pás přes severní část řešeného území (k. ú. Husovice, Černá Pole a Ponava);
- Zájmová území MO ČR pro nadzemní stavby – většina řešeného území bez většiny k. ú. Lesná, Ponava a Stránice a dílčích částí k. ú. Černá Pole, Veveří, Staré Brno a Komárov;
- Zájmové území MO ČR pro všechny stavby – nepravidelně široký pruh území procházející přes k. ú. Ponava, Veveří, Černá Pole a Zábrdovice;
- Zájmová území MV ČR – západní část řešeného území v k. ú. Stránice (Barvičova ulice a okolí);
- Ochranná pásma objektů elektronické komunikace – sedm kruhových ochranných pásem ve střední až západní části řešeného území (kolem objektů v k. ú. Veveří, Stránice, Město Brno a Zábrdovice).

Ze skupiny Ostatní vybrané limity jsou v řešeném území ve Výkresu zobrazeny:

- Hranice zastavěných území platné k 23. 9. 2020;
- Zájmová území objektů důležitých pro obranu státu – v prostorech areálů a staveb Univerzity obrany v k. ú. Černá Pole, Ponava a Veveří;
- Objekty důležité pro obranu státu – viz předchozí bod.

Pro řešení Plánu ÚSES jsou kromě limitů ze skupiny Ochrana přírody a krajiny podstatná především ochranná pásma vedení technické infrastruktury výrazně ovlivňující možnosti výsadeb a také záplavová území a jejich aktivní zóny s obecně významným vlivem na přípustnost využití území.

8. Analýza podkladů

8.1. Typy podkladů územního systému ekologické stability

Do analýzy byly zahrnuty všechny aktuálně směrodatné podklady zabývající se vymezením ÚSES v řešeném území.

Ve vyhlášce ministerstva životního prostředí České republiky č. 395/1992 Sb. se hovoří pouze o dvou typech dokumentací ÚSES – o plánech sloužících k vymezení ÚSES (§ 2) a o projektech sloužících k vytváření ÚSES (§ 4). Skutečnost je ovšem daleko složitější, neboť dokumentací a podkladů obsahujících ÚSES vzniká celá řada typů. V zásadě lze všechny typy dokumentací a jiných podkladů obsahujících ÚSES členit na:

- samostatné dokumentace a podklady ÚSES;
- jiné dokumentace a podklady obsahující ÚSES.

Samostatné dokumentace ÚSES jsou takové dokumentace, kde je ÚSES jediným hlavním předmětem řešení, což vyplývá obvykle i z názvu příslušných dokumentací. Pro některé části řešené území (konkrétně pro k. ú. Lesná, Husovice, Ponava a Komárov) byly v 90. letech 20. století zpracovány generely lokálního územního systému ekologické stability, jejichž řešení však již dnes nelze považovat za aktuálně směrodatné (byť některé dílčí informace z těchto generelů jsou stále využitelné).

Jiných dokumentací obsahujících ÚSES je vícero typů. Z nich podstatné jsou především ty dokumentace, které se na vymezení ÚSES podílejí aktivním způsobem a zpřesňují či mění vymezení ÚSES oproti podkladovým materiálům a zároveň zvyšují závaznost jeho vymezení. Zásadními typy takovýchto dokumentací jsou především územně plánovací dokumentace (ÚPD) a dokumentace komplexních pozemkových úprav (KoPÚ).

8.2. Přehled základních analyzovaných podkladů

Hlavními analyzovanými podklady jsou:

- Zásady územního rozvoje Jihomoravského kraje (Urbanistické středisko Brno, s.r.o. + Atelier T-plan, s.r.o., Praha, 2016), ve znění aktualizací č. 1 (knesl kynčl architekti s.r.o., Brno, 2020) a č. 2 (Ateliér Cihlář-Svoboda s.r.o., Beroun, 2020);
- Územní plán města Brna v platné podobě ke dni 3. 4. 2023;
- Územní plán města Brna – odevzdaná verze návrhu z března 2022.

8.3. Řešení ÚSES v podkladových dokumentacích

8.3.1. Zásady územního rozvoje Jihomoravského kraje

Zásady územního rozvoje Jihomoravského kraje (dále jen "ZÚR JMK") obsahují aktuálně směrodatné koncepční řešení nadregionální a regionální úrovně ÚSES. V ZÚR JMK jsou vymezeny plochy pro nadregionální a regionální biocentra a koridory pro nadregionální a regionální biokoridory. Výkres ploch a koridorů v rámci ZÚR JMK zpracovaný v měřítku 1 : 100 000 tedy neobsahuje přímo vymezení nadregionálních a regionálních biocenter a biokoridorů, nýbrž rámců pro jejich přesná vymezení. Tyto rámce jsou závazné pro územně plánovací dokumentaci (ÚPD) obcí, jež by pak měla obsahovat buď odpovídající konkrétní vymezení biocenter a biokoridorů nadmístní (nadregionální a regionální) úrovně ÚSES, nebo alespoň zpřesnění rámců obsažených v ZÚR JMK.

Nadregionální úroveň ÚSES není dle ZÚR JMK v řešeném území zastoupená.

Regionální úroveň ÚSES je dle ZÚR JMK v řešeném území zastoupená dílčími částmi ploch pro dvě regionální biocentra a dílčími částmi koridorů pro tři regionální biokoridory.

Příslušnými regionálními biocentry jsou:

- RBC 210 Černovický hájek – plocha pro jeho vymezení se nachází ve dně údolí Svitavy (víceméně v údolní nivě) a svou menší částí zasahuje do jihovýchodní části řešeného území (do k. ú. Komárov);
- RBC 243 Cacovická Svitava – plocha pro jeho vymezení se nachází rovněž ve dně údolí Svitavy (a rovněž víceméně v údolní nivě) a dvěma menšími částmi zasahuje do severovýchodní části řešeného území (do k. ú. Husovice);

Příslušnými regionálními biokoridory jsou:

- RK 1470 – propojuje RBC 210 Černovický hájek a RBC 243 Cacovická Svitava a koridor pro jeho vymezení (šířoký 200 m) je vedený dnem údolí Svitavy v přímé vazbě na koryto řeky a prochází tak v severojižním směru východní částí řešeného území, převážně přímo po jeho okraji (v k. ú. Husovice, Zábrdovice, Trnitá a Komárov);
- RK 1485 – koridor pro jeho vymezení (šířoký 200 m) je vedený dnem údolí Svratky v přímé vazbě na koryto řeky a přesahuje do řešeného území na jeho jihozápadním okraji (v k. ú. Staré Brno, Trnitá a Komárov);
- RK 1494 – navazuje z jižní strany na RBC 210 Černovický hájek a koridor pro jeho vymezení (šířoký 200 m) směřuje od biocentra dnem údolí Svitavy v přímé vazbě na koryto řeky celkově k jihu, přičemž do řešeného území přesahuje jen okrajově v jeho nejjižnější části (v k. ú. Komárov).

8.3.2. Územní plán města Brna

Územní plán města Brna (dále jen "ÚPmB") je platný již od roku 1994. Rozsáhlá aktualizace ÚPmB, která vstoupila v platnost v roce 2014 a která zahrnovala i zásadní změny koncepce a vymezení ÚSES, byla následně zrušena, takže se řešení ÚSES vrátilo k podobě před vznikem této aktualizace (koncepte z roku 1994 s dílčími následnými změnami).

Stávající platné řešení ÚSES v ÚPmB je poněkud zneprůhledněno vlivem několika faktorů, mezi nimiž k nejdůležitějším patří:

- chybějící rozlišení hierarchických úrovní ÚSES – nejsou vzájemně rozlišeny nadregionální, regionální a místní úroveň ÚSES, takže u jednotlivých skladebných částí není zcela jednoznačně dané, ke které úrovni patří;
- chybějící vymezení skladebných částí ÚSES v některých plochách maloplošných zvláště chráněných území (MZCHÚ) a registrovaných a navržených VKP – v případě těchto ploch MZCHÚ a VKP tak není zcela jednoznačně zřejmé, zda jsou nebo nejsou součástí řešení ÚSES (bráno do důsledků je fakticky řešení ÚSES v prostorech MZCHÚ a VKP přerušeno);
- chybějící individuální identifikátory (označení) jednotlivých skladebných částí ÚSES – absence identifikátorů ztěžuje orientaci v řešení ÚSES;
- nespojitost grafického vymezení ÚSES – jednotlivé skladebné části ÚSES na sebe často přímo nenavazují (zpravidla jde o „slepé“ biokoridory či přerušení dopravními stavbami), což vyvolává pochybnosti o příslušnosti mezilehlých prostorů do ÚSES.

I přes uvedené negativní faktory však lze koncepci řešení ÚSES v ÚPmB v rámci území řešeného Plánem ÚSES do určité míry interpretovat.

Východní částí řešeného území (v k. ú. Husovice, Zábrdovice, Trnitá a Komárov) je ve vazbě na tok Svitavy vedena větev ÚSES sestávající v rámci řešeného území ze dvou celých biocenter a jednoho celého biokoridoru a dílčích částí dalších čtyř biocenter a pěti biokoridorů. Nejseverněji a nejjižněji situované biocentrum lze považovat za zpřesnění vymezení regionálních biocenter RBC 243 Cacovická Svitava a RBC 210 Černovický hájek dle ZÚR JMK, mezilehlé biokoridory a biocentra za zpřesnění vymezení regionálního biokoridoru RK 1470 ve smyslu ZÚR

JMK a nejjižněji situovaný biokoridor za zpřesnění vymezení příslušného úseku regionálního biokoridoru RK 1494 ve smyslu ZÚR JMK.

Do prostoru levobřeží řeky Svratky na jihozápadním okraji řešeného území (v k. ú. Staré Brno, Trnitá a Komárov) v různé míře přesahují plochy tří biocenter a pěti biokoridorů, které lze chápat jako zpřesnění vymezení územně příslušných partií regionálního biokoridoru RK 1485 ve smyslu ZÚR JMK.

Zbývající části řešení ÚSES v ÚPmB tvořené v rámci řešeného území různě vymezenými biocentry a biokoridory či jejich částmi (a případně i některými plochami registrovaných či navržených VKP) lze považovat za řešení místní úrovně ÚSES. Patří k nim:

- biocentrum a biokoridor zasahující nepatrně do severního výběžku řešeného území (v k. ú. Lesná);
- navržený VKP v údolí Zaječího potoka a v navazující soustavě strží za západní strany Lesné v severní části řešeného území;
- registrovaný VKP Vodárenský park, plošně navazující navržený VKP a krátký biokoridor směrem k Cacovickému ostrovu v severovýchodní části řešeného území (v k. ú. Lesná a Husovice);
- biocentrum v prostoru vodní plochy u NC Královo Pole (retenční nádrž Červený mlýn v k. ú. Ponava), biocentrum ve východní části parku Lužánky (v k. ú. Černá Pole), mezilehlý biokoridor (v k. ú. Ponava a Černá Pole) a další, vícekrát prostorově přerušovaný biokoridor směřující třídou Kpt. Jaroše, parkovými plochami při Kolišti a přes prostor stávajícího hlavního nádraží ke Svratce (v k. ú. Černá Pole; Město Brno, Staré Brno, Trnitá a nepatrně i Zábrdovice);
- biocentrum ve východních svazích Kraví hory (v k. ú. Veveří) a dva navazující biokoridory – jeden přes Kraví horu k severozápadu, k okraji řešeného území, kde je slepě ukončený (celý v k. ú. Veveří), a druhý procházející ulicemi Grohovou a Jiráskovou, přes park na Obilním trhu a severním svahem Špilberku (v k. ú. Veveří a Město Brno); dále pak navržený VKP na Špilberku (k. ú. Město Brno a okrajově i Staré Brno) a fragment biokoridoru v Denisových sadech (k. ú. Město Brno);
- biokoridor situovaný do prostoru stávající „přerovské“ železniční trati v jižní části řešeného území (v k. ú. Komárov) a propojující biokoridory na Svratce a Svitavě.

8.3.3. Územní plán – návrh 2022

Řešení regionální úrovně ÚSES v návrhu nového územního plánu v jeho znění z března 2022 (dále jen "návrh ÚP 2022") vychází z řešení obsaženého v ZÚR JMK. V rámci území řešeného Plánem ÚSES obsahuje zpřesněná vymezení územně příslušných partií obou regionálních biocenter (RBC 210 a RBC 243) a všech tří regionálních biokoridorů (RK 1470, RK 1485 a RK 1494). Regionální biokoridory jsou přitom rozčleněny na jednotlivé dílčí úseky a vložena lokální biocentra s jednoznačnými identifikátory (kódy) – v řešeném území tak regionální biokoridor RK 1470 sestává z územně příslušných partií šesti dílčích úseků (RK 1470/K1, RK 1470/K2, RK 1470/K3, RK 1470/K4, RK 1470/K5 a RK 1470/K6) a pěti vložených lokálních biocenter (RK 1470/C1, RK 1470/C2, RK 1470/C3, RK 1470/C4, RK 1470/C5), regionální biokoridor RK 1485 z územně příslušných partií čtyř dílčích úseků (RK 1485/K4, RK 1485/K5, RK 1485/K6, RK 1485/K7) a jednoho vloženého lokálního biocentra (RK 1485/C5) a regionální biokoridor RK 1494 z územně příslušných partií jednoho dílčího úseku (RK 1494/K3) a jednoho vloženého lokálního biocentra (RK 1494/C2).

Vymezení jednotlivých skladebných částí regionálního ÚSES v nivách Svratky a Svitavy jsou v návrhu ÚP 2022 koordinována s navrženými protipovodňovými opatřeními.

Řešení místní úrovně ÚSES v návrhu ÚP 2022 akceptuje jen malou část řešení platného ÚPmB. Změny v řešení oproti platnému ÚPmB především se zvýšením důrazu na vytváření funkčně ucelených větví ÚSES a se zohledněním aktuálního stavu využití území a jiných územně plánovacích záměrů na využití území. Na rozdíl od platného ÚPmB mají jednotlivé skladebné části ÚSES v návrhu ÚP 2022 přiděleny jednoznačné identifikátory (kódová označení).

Dle řešení návrhu ÚP 2022 zasahují do území řešeného Plánem ÚSES pouze čtyři skladebné části místního ÚSES, a to ve všech případech v jeho severní části, v k. ú. Lesná. Konkrétně jsou to:

- lokální biocentrum LBC LE01 situované v údolí Zaječího potoka při západním okraji k. ú. Lesná, s dílčím přesahem vně řešeného území (do k. ú. Sadová); koncepčně jde o nové biocentrum v dílčí části plochy navrženého VKP dle ÚPmB;
- lokální biocentrum LBC OB03 zasahující z k. ú. Obřany okrajově do severního výběžku k. ú. Lesná, kde je vázáno na porostní plášť lesního komplexu; jde o biocentrum v zásadě převzaté z ÚPmB, v celkovou výraznou úpravou vymezení (v rámci k. ú. Lesná s mírným zvětšením);
- lokální biokoridor LBK LE01 propojující obě výše popsaná biocentra, zčásti vedený územím řešeným v rámci Plánu ÚSES (ze severozápadní strany Lesné a v krátkém úseku i přes severní výběžek k. ú. Lesná) a zčásti vně tohoto území (v lese v k. ú. Sadová); oproti ÚPmB jde o nový biokoridor, v jihozápadní části situovaný do prostoru, který je v ÚPmB součástí plochy navrženého VKP;
- lokální biokoridor LBK SA02 navazující ze západní strany na LBC OB03 a ve velmi krátkém úseku protínající severní výběžek k. ú. Lesná (s dalším pokračováním vně řešeného území v k. ú. Sadová); koncepčně jde o biokoridor v zásadě převzatý z ÚPmB, v rámci řešeného území s trasou posunutou mírně k severu.

9. Řešení plánu ÚSES

9.1. Základní zásady koncepce

Základem koncepce řešení Plánu ÚSES je uplatnění následujících základních principů vymezování ÚSES obsažených v Metodice vymezování územního systému ekologické stability vydané v roce 2017 (dále jen "Metodika ÚSES"):

- principu biogeografické reprezentativnosti;
- principu funkčních vazeb ekosystémů;
- principu přiměřených prostorových nároků;
- principu zohlednění aktuálního stavu krajiny;
- principu zohlednění jiných limitů a zájmů v krajině;
- principu posloupnosti a vzájemné návaznosti hierarchických úrovní ÚSES;
- principu přiměřené konzervativnosti.

Princip biogeografické reprezentativnosti vychází z biogeografického a geobiocenologického členění krajiny a jeho uplatnění slouží obecně k vytvoření základního rámce pro vymezení soustavy reprezentativních biocenter všech hierarchických úrovní ÚSES. V daném případě je tento princip uplatnitelný jen ve velmi omezené míře, a to zejména proto, že je řešené území poměrně malé a že veškeré zastoupené typy biochor a k nim vztažené skupiny typů geobiocénů se vyskytují i vně řešeného území (viz výše), a to vždy ve větší míře. Z toho vyplývá, že přímo v rámci řešeného území není z pohledu principu biogeografické reprezentativnosti nezbytně nutné vymezit žádné reprezentativní lokální biocentrum (nevymezování reprezentativních biocenter je vždy z pohledu tohoto principu odůvodnitelné)

Princip funkčních vazeb ekosystémů vychází rovněž z biogeografického a geobiocenologického členění krajiny a jeho uplatnění slouží obecně ke stanovení základních reprezentativních tras větví ÚSES všech hierarchických úrovní a zároveň s tím i k dílčímu zpřesnění (redukci, konkretizaci) základních rámců pro vymezení reprezentativních biocenter.

Princip přiměřených prostorových nároků slouží obecně ke stanovení přiměřených hodnot velikostních parametrů biocenter a biokoridorů a celkové hustoty sítě ÚSES. Limitující hodnoty pro

jednotlivé zastoupené typy biocenter a biokoridorů jsou popsány dále. Přiměřenost hustoty sítě ÚSES souvisí v první řadě s pestrostí zastoupení potenciálních přírodních ekosystémů a přítomností významných migračních tras. Za přiměřeně hustou je považována taková síť ÚSES, která zachovává proporcionalitu vůči ostatním zájmům využití území.

Princip zohlednění aktuálního stavu krajiny je založen na analýze aktuálních způsobů využití krajiny, s přednostním zaměřením na identifikaci v ní se nacházejících ekologicky cenných biotopů (příp. i populací a druhů bioty) a umělých (antropogenních) bariér. Jeho uplatnění slouží zejména k výběru vhodných konkrétních segmentů krajiny pro začlenění do skladebných částí ÚSES (přednostní situování skladebných částí ÚSES do stávajících ekologicky cenných partií území nebo ladem ležících ploch, s využitím mapových podkladů, ortofotosnímků a vlastního terénního průzkumu, minimalizace zásahů do stávajících urbanizovaných území atd.). Uplatnění tohoto principu je zároveň hlavním důvodem pro zrušení těch původních tras biokoridorů a větví ÚSES, které jsou ve vztahu k aktuálnímu stavu krajiny sporné a u kterých přitom nejde o jediné možnosti reprezentativních řešení v daných biogeografických podmínkách.

Princip zohlednění jiných limitů a zájmů v krajině vychází z existence aktuálně známých limitů využití území a různých zájmů souvisejících s lidskou činností v krajině. Jeho uplatnění slouží k identifikaci nevhodných či problémových míst v krajině pro začlenění do skladebných částí ÚSES (v daném případě zejména stabilizovaných souvisle zastavěných území, aktuálně platných limitů využití území a rozvojových ploch a koridorů dle platného ÚPmB, návrhu ÚP 2022 a aktualizovaných územně analytických podkladů - ÚAP).

Princip posloupnosti a vzájemné návaznosti hierarchických úrovní ÚSES vychází ze síťové struktury ÚSES a z jeho definice jako vzájemně propojeného souboru přírodě blízkých ekosystémů. Jeho uplatnění slouží k zachování logiky vymezování a prostorových návazností ÚSES. Respektování tohoto principu zajišťuje, aby vymezení skladebných částí hierarchicky nižších úrovní ÚSES územně i funkčně navazovalo na vymezení skladebných částí hierarchicky vyšších úrovní ÚSES.

Uplatnění principu přiměřené konzervativnosti slouží především k minimalizaci zásahů do stávajících vyhovujících koncepčních řešení a k nim patřících vymezených skladebných částí ÚSES. V dané souvislosti je důležité provedení zevrubné analýzy řešení ÚSES v relevantních podkladech a prověření územních návazností přes hranice řešeného území (zejména s řešeními ÚSES ve zpracovaných plánech ÚSES okolních katastrů).

9.2. Nadregionální ÚSES

9.2.1. Celková koncepce

Nadregionální úroveň ÚSES není v území zastoupená žádnou skladebnou částí.

9.3. Regionální ÚSES

9.3.1. Celková koncepce

Řešení regionální úrovně ÚSES důsledně vychází z řešení ÚSES v ZÚR JMK.

V Plánu ÚSES je regionální úroveň ÚSES v území zastoupená územně příslušnými partiemi dvou regionálních biocenter a dílčími částmi tří regionálních biokoridorů. Příslušnými regionálními biocentry a biokoridory jsou:

- regionální biocentrum RBC 210 Černovický hájek – situované v údolní nivě Svitavy ze severní strany tělesa dálnice D1, převážně vně řešeného území (v k. ú. Brněnské Ivanovice a Černovice), s významným přesahem do jihovýchodní části řešeného území, do k. ú. Komárov;

- regionální biocentrum RBC 243 Cacovická Svitava – situované v údolní nivě Svitavy v prostoru Cacovického ostrova a jeho blízkého okolí, převážně vně řešeného území (v k. ú. Maloměřice a Obřany), s malými přesahy do severovýchodní části řešeného území, do k. ú. Husovice;
- regionální biokoridor RK 1470 – propojuje ve vazbě na tok řeky Svitavy regionální biocentra RBC 243 Cacovická Svitava a RBC 210 Černovický hájek a prochází v severojižním směru východní částí řešeného území (v k. ú. Husovice, Zábrdovice, Trnitá a Komárov), převážně přímo po jeho okraji, s přesahy vně řešeného území (do k. ú. Maloměřice, Židenice a Černovice);
- regionální biokoridor RK 1485 – je veden ve vazbě na tok řeky Svratky lemující z vnější strany jihozápadní okraj řešeného území, přičemž dílčí skladebné části biokoridoru místy přesahují do řešeného území (v k. ú. Staré Brno, Komárov a nepatrně i Trnitá);
- regionální biokoridor RK 1494 – navazuje z jižní strany na regionální biocentrum RBC 210 Černovický hájek a do řešeného území zasahuje pouze v malé míře, a to na východním pomezí jeho nejjihnější části (v k. ú. Komárov).

9.3.2. Popis vymezení regionálních biocenter

RBC 210 Černovický hájek

Zpřesněné vymezení RBC 210 Černovický hájek oproti ZÚR JMK v rámci řešeného území je převzato z návrhu ÚP 2022 a souvisí s návrhem celkových změn ve využití území (včetně nového dopravního řešení). Vymezení územně příslušných partií biocentra navazuje na vymezení jeho hlavní části v k. ú. Brněnské Ivanovice v návrhu ÚP 2022.

Oproti řešení platného ÚPmB zaujímají územně příslušné partie biocentra podstatně větší plochu.

Využitelnost RBC 210 Černovický hájek jako reprezentativního regionálního biocentra pro typ biochory 1Lh v bioregionu 4.5 Dyjsko-moravském je výrazně omezena především jeho polohou mezi zastavěnými územími a významnými stávajícími i plánovanými dopravními koridory. Z tohoto důvodu řešení Plánu ÚSES předpokládá spíše smíšený charakter biocentra, s významným zastoupením (až případně převahou) antropogenně podmíněných (lučních, mokřadních) cílových ekosystémů.

RBC 243 Cacovická Svitava

Zpřesněné vymezení RBC 243 Cacovická Svitava oproti ZÚR JMK v rámci řešeného území sestává ze dvou malých segmentů. Je v zásadě převzato z návrhu ÚP 2022 (u menšího ze segmentů s drobným zvětšením) a souvisí prvořadě se stávajícím využitím území (úseky Mlýnského náhonu s jeho pravobřežními doprovodnými porosty). Vymezení územně příslušných partií biocentra navazuje na vymezení jeho hlavní části v k. ú. Maloměřice v plánu ÚSES zpracovaném v roce 2020 i v návrhu ÚP 2022.

Oproti biocentru vymezenému v prostoru Cacovického ostrova v platném ÚPmB není do RBC 243 Cacovická Svitava v řešeném území začleněn úsek náhonu mezi mosty a plocha biocentra je mírně redukována i o plochy v pravobřeží náhonu pod zástavbou podél Cacovické ulice.

Řešení plánu ÚSES z roku 2020 předpokládá smíšený charakter biocentra, s převahou antropogenně podmíněných (lučních, příp. mokřadních) cílových ekosystémů.

9.3.3. Popis vymezení regionálních biokoridorů

RK 1470

Zpřesněné vymezení územně příslušných partií regionálního biokoridoru RK 1470 vychází z rámce pro jeho vymezení, obsaženého v podobě 200 m širokého koridoru v ZÚR JMK. V řešeném území jsou vymezeny jeden téměř celý dílčí úsek biokoridoru (RK 1470 / RBK 4), části dvou dalších dílčích úseků biokoridoru (RK 1470 / RBK 1 a RK 1470 / RBK 3), jedno celé vložené lokální biocentrum (RK 1470 / LBC 3 Zábrdovické) a dílčí části dalších dvou vložených lokálních biocenter (RK 1470 / LBC 1 U Komárovského mostu a RK 1470 / LBC 2 Kartouzky).

Vymezení dílčích úseků biokoridoru RK 1470 / RBK 1 a RK 1470 / RBK 3 je v rámci řešeného území bez úprav převzato z návrhu ÚP 2022 (tam s označeními RK 1470/K1 a RK 1470/K3). Také vymezení ostatních dílčích skladebných částí biokoridoru vychází z vymezení v návrhu ÚP 2022, s různě výraznými úpravami. Biocentrum RK 1470 / LBC 1 U Komárovského mostu je oproti návrhu ÚP 2022 (tam s označením RK 1470/C1) zvětšeno západním směrem v přímé vazbě na rozsah návrhové plochy městské zeleně na převážně městských pozemcích. Biocentrum RK 1470 / LBC 2 Kartouzky je oproti návrhu ÚP 2022 (tam s označením RK 1470/C2) v územně příslušných partiích jednak zmenšeno o lukostřelecký areál ze západní strany kolejiště vlečky (pro vytvoření funkčního biocentra jde o zbytnou plochu), jednak mírně zvětšeno jižním směrem v přímé vazbě na rozsah návrhové plochy městské zeleně. Biocentrum RK 1470 / LBC 3 Zábrdovické je oproti návrhu ÚP 2022 (tam s označením RK 1470/C3) mírně zvětšeno západním směrem v přímé vazbě na rozsah návrhové plochy městské zeleně. Největší změnou oproti návrhu ÚP 2022 je zrušení dvou vložených lokálních biocenter (RK 1470/C4 U Zbrojovky a RK 1470/C5 U Maloměřického mostu), v důsledku čehož vzniká jeden dlouhý dílčí úsek biokoridoru RK 1470 / RBK 4, procházející plochami obou zrušených biocenter a zahrnující původně tři dílčí úseky biokoridoru dle návrhu ÚP 2022 (tam s označeními RK 1470/K4, RK 1470/K5 a RK 1470/K6). Hlavním důvodem pro zrušení biocenter jsou nedostatečné prostorové i funkční podmínky pro jejich existenci. Délka dílčích úseků biokoridoru RK 1470 / RBK 3 a zejména RK 1470 / RBK 4 výrazně překračuje maximální přípustnou délku a úsek RK 1470 / RBK 4 místy navíc ani nemá dostatečnou šířku ve smyslu Metodiky vymezování územního systému ekologické stability z roku 2017 (viz dále v textu). Vymezení regionálního biokoridoru s funkčně odpovídajícími prostorovými parametry ovšem není v daném úseku (cca od jižního cípu Cacovického ostrova po Komárov) s ohledem na stávající využití území (zejména vysokou míru zastavění údolní nivy) i plánované záměry reálně možné.

V případě většiny vyjmenovaných dílčích skladebných částí biokoridoru řešení Plánu ÚSES v souladu s řešením návrhu ÚP 2022 a dříve zpracovaných plánů ÚSES předpokládá jejich přesah mimo řešené území (u biocenter RK 1470 / LBC 1 U Komárovského mostu a RK 1470 / LBC 2 Kartouzky do k. ú. Černovice, u dílčího úseku biokoridoru RK 1470 / RBK 1 do k. ú. Brněnské Ivanovice a Černovice, u dílčího úseku biokoridoru RK 1470 / RBK 3 do k. ú. Černovice a Židenice a u dílčího úseku biokoridoru RK 1470 / RBK 4 do k. ú. Maloměřice).

Oproti soustavě biocenter a biokoridorů situovaných v platném ÚPmB ve vazbě na tok Svitavy se vymezení dílčích skladebných částí regionálního biokoridoru RK 1470 v různé míře liší. Za zásadní lze označit změny v rozmístění vložených lokálních biocenter, zahrnující výše popsané zrušení dvou biocenter, posun jednoho biocentra (RK 1470 / LBC 3 Zábrdovické) jižním směrem a vymezení nového biocentra RK 1470 / LBC 1 U Komárovského mostu.

Řešení Plánu ÚSES předpokládá smíšený charakter biokoridoru, s významným zastoupením vodních a antropogenně podmíněných (lučních, mokřadních) cílových ekosystémů.

RK 1485

Zpřesněné vymezení územně příslušných partií regionálního biokoridoru RK 1485 vychází z rámce pro jeho vymezení, obsaženého v podobě 200 m širokého koridoru v ZÚR JMK. V řešeném území jsou vymezeny fragmenty tří dílčích úseků biokoridoru (RK 1485 / RBK 4, RK 1485 / RBK 5 a RK 1485 / RBK 7) a dílčí část jednoho vloženého lokálního biocentra (RK 1485 / LBC 5 Komárovský soutok).

Vymezení dílčích úseků biokoridoru RK 1485 / RBK 4 a RK 1485 / RBK 5 je v rámci řešeného území bez úprav převzato z návrhu ÚP 2022 (tam s označeními RK 1485/K4 a RK 1485/K5). Vymezení obou územně příslušných fragmentů dílčího úseku biokoridoru RK 1485 / RBK 7 je také převzato z návrhu ÚP 2022 (tam s označením RK 1485/K7), v souvislosti s probíhajícími protipovodňovými opatřeními je však oproti návrhu ÚP 2022 zrušen třetí přesah tohoto úseku biokoridoru do řešeného území. Územně příslušné partie biocentra RK 1485 / LBC 5 Komárovský soutok jsou oproti návrhu ÚP 2022 (tam s označením RK 1485/C5) zvětšeny jednak ve vazbě na rozsah návrhové plochy městské zeleně a jednak ve vazbě na městské pozemky.

Oproti soustavě biocenter a biokoridorů situovaných v platném ÚPmB ve vazbě na tok Svratky je vymezení dílčích skladebných částí regionálního biokoridoru RK 1485 v rámci řešeného území výrazně redukováno, což souvisí v různé míře především s aktuální situací v území, plánovanými i realizovanými protipovodňovými opatřeními a plánovanou celkovou přestavbou tzv. Jižního centra.

Řešení Plánu ÚSES předpokládá smíšený charakter biokoridoru, s významným zastoupením vodních a antropogenně podmíněných (lučních, mokřadních) cílových ekosystémů.

RK 1494

Zpřesněné vymezení územně příslušných partií regionálního biokoridoru RK 1494 vychází z rámce pro jeho vymezení, obsaženého v podobě 200 m širokého koridoru v ZÚR JMK. V řešeném území jsou vymezeny části jednoho dílčího úseku biokoridoru (RK 1494 / RBK 3) a jednoho vloženého lokálního biocentra (RK 1494 / LBC 2 U Ivanovického mostu).

Koncepčně jsou jak dílčí úsek biokoridoru, tak vložené biocentrum převzaté z návrhu ÚP 2022 (tam s označeními RK 1494/K3 a RK 1494/C2), s úpravami vymezení vázanými jednak na navržená protipovodňová opatření (rozšíření po patu plánované hráze), jednak na změnu v rozmezí návrhových ploch dopravy a městské zeleně (díleč redukce biocentra).

V případě obou dílčích skladebných částí biokoridoru řešení Plánu ÚSES v souladu s řešením návrhu ÚP 2022 předpokládá jejich přesah mimo řešené území (do k. ú. Brněnské Ivanovice).

V platném ÚPmB zasahuje v daném prostoru do řešeného území okrajově jeden biokoridor (v rámci nově vymezené plochy biocentra RK 1494 / LBC 2 U Ivanovického mostu)..

Řešení Plánu ÚSES předpokládá smíšený charakter biokoridoru, s významným zastoupením vodních a antropogenně podmíněných (lučních, mokřadních) cílových ekosystémů.

9.4. Místní ÚSES

9.4.1. Celková koncepce

Řešení místní úrovně ÚSES navazuje na aktuálně platné řešení ÚPmB. Oproti němu ovšem obsahuje řadu koncepčních změn a dílčích úprav, které vycházejí z návrhu ÚP 2022. Zásadní skutečností ovlivňující změny v koncepci řešení místní úrovně ÚSES oproti ÚPmB jsou především funkčně problematická řešení některých částí původního ÚSES ve vztahu k výše popsaným základním principům vymezování ÚSES.

Z původního řešení ÚPmB jsou v koncepční rovině v zásadě zachována následující řešení:

- biocentrum a biokoridor zasahující do severního výběžku řešeného území (v k. ú. Lesná);
- navržený VKP v údolí Zaječího potoka a v navazující soustavě strží za západní strany Lesné v severní části řešeného území (s nahrazením nově vymezeným biocentrem LBC LE01 U Antoníčka).

Zrušeny zcela bez náhrady jsou následující části původního řešení ÚSES v ÚPmB:

- krátký biokoridor od navrženého VKP ve vodárenském areálu na Lesné (Soběšická ulice) směrem k Cacovickému ostrovu v severovýchodní části řešeného území (v k. ú. Lesná a Husovice); díky tomu nejsou součástí řešení ÚSES ani registrovaný VKP Vodárenský park, ani plošně navazující navržený VKP dle ÚPmB;
- biocentrum v prostoru vodní plochy u NC Královo Pole (retenční nádrž Červený mlýn v k. ú. Ponava), biocentrum ve východní části parku Lužánky (v k. ú. Černá Pole), mezilehlý biokoridor (v k. ú. Ponava a Černá Pole) a další, vícekrát prostorově přerušovaný biokoridor směřující třídou Kpt. Jaroše, parkovými plochami při Kolišti a přes prostor stávajícího hlavního nádraží ke Svatce (v k. ú. Černá Pole; Město Brno, Staré Brno, Trnitá a nepatrně i Zábrdovice);
- biocentrum ve východních svazích Kraví hory (v k. ú. Veveří), dva navazující biokoridory – jeden přes Kraví horu k severozápadu, k okraji řešeného území, kde je slepě ukončený (celý v k. ú. Veveří) a druhý procházející ulicemi Grohovou a Jiráskovou, přes park na Obilním trhu a severním svahem Špilberku (v k. ú. Veveří a Město Brno), navržený VKP na Špilberku (k. ú. Město Brno a okrajově i Staré Brno) a fragment biokoridoru v Denisových sadech (k. ú. Město Brno);
- biokoridor situovaný do prostoru stávající „přerovské“ železniční trati v jižní části řešeného území (v k. ú. Komárov) a propojující biokoridory na Svatce a Svitavě.

Plán ÚSES obsahuje v řešeném území ve výsledné podobě vymezení územně příslušných partií dvou lokálních biocenter (nepočítaje v to pět biocenter vložených do regionálních biokoridorů) a dvou lokálních biokoridorů. Návaznosti vymezení obou biocenter i obou biokoridorů vně řešeného území jsou obsaženy v Plánu ÚSES pro katastrální území Maloměřice, Obřany, Soběšice, Útěchov, Sadová z roku 2020 (a v neúplné podobě i v návrhu ÚP 2022).

Lokální biocentra a lokální biokoridory tvoří součásti dvou funkčně ucelených větví místního ÚSES – „Sadovsko-soběšická“ a „Sadovsko-lesenská“.

9.4.2. Popis jednotlivých větví místního ÚSES

Větev "Sadovsko-soběšická"

Jde o mezofilní lesní větev místního ÚSES procházející v krátkém úseku severním výběžkem řešeného území (v k. ú. Lesná), kde zahrnuje okrajové partie lokálního biocentra LBC OB03 Panská lícha a navazující krátký úsek lokálního biokoridoru LBK SA02.

Biocentrum LBC OB03 Panská lícha může pravděpodobně plnit funkci reprezentativního lesního biocentra pro STG 2 AB 3 Fagi-querceta a 2 B 3 Fagi-querceta typica v typu biochory 2BP v bioregionu 1.24 Brněnském.

Větev je v územně příslušném úseku koncepčně v zásadě převzata z ÚPmB, s určitými změnami v poloze a vymezení biocentra i biokoridoru, obsaženými již v návrhu ÚP 2022.

Větev "Sadovsko-lesenská"

Jde o mezofilní lesní větev místního ÚSES procházející víceméně zalesněnými partiemi v severní části řešeného území, ze západní až severozápadní strany Lesné (v k. ú. Lesná). V řešeném území zahrnuje výraznou většinu plochy lokálního biocentra LBC LE01 U Antoníčka a kratičký úsek navazujícího lokálního biokoridoru LBK SA07.

Biocentrum LBC LE01 U Antoníčka může pravděpodobně plnit funkci reprezentativního lesního biocentra pro STG 2 AB 3 Fagi-querceta, 2 B 3 Fagi-querceta typica a případně i 2 BC 3 Fagi-querceta aceris v typu biochory 2BP v bioregionu 1.24 Brněnském.

Oproti platnému ÚPmB jde o koncepčně novou větev ÚSES, s využitím plochy navrženého VKP pro vymezení lokálního biocentra. Větší je koncepční shoda s řešením ÚSES v návrhu ÚP 2022, obsahujícím vymezení podstatně menšího biocentra LBC LE01 (uvnitř plochy LBC LE01

U Antoníčka v Plánu ÚSES) a navazujícího lokálního biokoridoru LBK LE01 (většinou rovněž uvnitř plochy LBC LE01 U Antoníčka v Plánu ÚSES).

9.4.3. Interakční prvky

Nejsou vymezeny žádné interakční prvky.

Důvodem pro nevymezení interakčních prvků je skutečnost, že řešené území s ohledem na svůj charakter, především mimořádně vysokou míru urbanizace a téměř úplnou absenci velkoplošně využívané zemědělské půdy, nemá pro vymezení efektivně ekostabilizačně působících interakčních prvků podmínky.

9.5. Označení skladebných částí ÚSES

Označení skladebných částí regionálního ÚSES v Plánu ÚSES má svůj základ v jejich označení v ZÚR JMK.

V případě regionálních biocenter RBC 210 Černovický hájek a RBC 243 Cacovická Svitava je jejich označení převzato ze ZÚR JMK bez úpravy. V případě dílčích skladebných částí regionálních biokoridorů (jejich dílčích úseků a vložených lokálních biocenter) tvoří kódové označení biokoridorů obsažené v ZÚR JMK základní (první) část kódového označení v Plánu ÚSES (RK 1470, RK 1485, RK 1494), k níž je následně za lomítko přidána konkrétní identifikace dílčí skladebné části biokoridoru (např. RBK 3, LBC 2), v případě vložených lokálních biocenter navíc s doplněním jejich názvu. Úplné jednoznačné identifikační označení dílčí skladebné části regionálního biokoridoru má tedy v Plánu ÚSES podobu odpovídající následujícím příkladům – RK 1470 / RBK 3, RK 1470 / LBC 2 Kartouzky. Číslice uvedená v druhé části kódu přitom značí, o kolikátý dílčí úsek biokoridoru nebo kolikáté vložené lokální biocentrum v rámci daného regionálního biokoridoru jde (počítaje v to i úseky biokoridoru a vložená biocentra nacházející se dle návrhu ÚP 2022 vně řešeného území).

Označení lokálních biocenter nevložených do regionálních biokoridorů je kombinací zkratky LBC, účelově vytvořené zkratky toho katastrálního území, ve kterém se nachází největší část plochy biocentra (LE = Lesná, OB = Obrany), přiděleného čísla a názvu biocentra – např. LBC LE01 U Antoníčka. Označení lokálních biokoridorů je kombinací zkratky LBK, účelově vytvořené zkratky toho katastrálního území, ve kterém se nachází největší část biokoridoru (v daném případně výhradně SA = Sadová), a přiděleného čísla – např. LBK SA02.

Uvedený princip označení lokálních biocenter a biokoridorů byl zaveden v rámci dříve zpracovaných plánů ÚSES pro jiné části území města (od roku 2017) a byl převzat i do návrhu ÚP 2022 (tam bez názvů biocenter).

9.6. Limitující hodnoty velikostních parametrů ÚSES

Jednou z podmínek zabezpečení funkčnosti základních skladebných částí ÚSES (biocenter a biokoridorů) a systému jako celku je respektování limitujících hodnot jejich velikostních parametrů. V případě biocenter je limitující hodnotou minimální potřebná výměra, v případě biokoridorů jsou limitujícími hodnotami minimální potřebná šířka a maximální přípustná délka..

Limitující hodnoty velikostních parametrů pro biocentra a biokoridory v rozlišení podle jejich biogeografického významu a podle typů požadovaných cílových ekosystémů jsou uvedeny v Metodice ÚSES. Základních skladebných částí ÚSES v řešeném území se týkají následující limitující parametry:

Minimální velikost regionálních biocenter:

- lesní ekosystémy tvrdého luhu v typech biochor 1Lh a 2Nh – minimální výměra 33 ha;
- lesní ekosystémy olšin a měkkého luhu v typech biochor 1Lh a 2Nh – minimální výměra 13 ha;
- ekosystémy bezlesých mokřadů – minimální výměra 10 ha;
- luční ekosystémy – minimální výměra 30 ha.

Minimální velikost lokálních biocenter (v případě ideálního kruhového tvaru):

- lesní ekosystémy – minimální výměra 3 ha;
- ekosystémy bezlesých mokřadů – minimální výměra 1 ha;
- luční ekosystémy – minimální výměra 3 ha.

Minimální šířka regionálních biokoridorů:

- lesní ekosystémy – minimální šířka 40 m.
- ekosystémy bezlesých mokřadů – minimální šířka 40 m;
- luční ekosystémy – minimální šířka 50 m.

Minimální šířka lokálních biokoridorů:

- lesní ekosystémy – minimální šířka 15 m.

Maximální délka dílčích úseků regionálních biokoridorů:

- lesní ekosystémy – maximální délka 700 m;
- mokřadní ekosystémy – maximální délka 1000 m;
- luční ekosystémy v 1. až 4. vegetačním stupni – maximální délka 500 m.

Maximální délka lokálních biokoridorů:

- lesní ekosystémy – maximální délka 2 000 m.

Z uvedených parametrů vyplývá, že se prostorové nároky na tvorbu funkčních biocenter a biokoridorů u různých typů společenstev poněkud liší. Konkrétní vymezení skladebných částí ÚSES ovšem závisí především na vhodných přírodních podmínkách a na aktuálním stavu využití území. Výměra navržených biocenter tak často významně překračuje požadovanou minimální velikost, délka biokoridorů obvykle vzhledem k logice rozmístění biocenter a jejich propojení nedosahuje maximální přípustné délky a šířka biokoridorů je místy oproti limitujícím hodnotám větší. Na druhé straně však v některých (obecně spíše výjimečných) situacích může dojít i k případům, kdy nelze limitující hodnoty velikostních parametrů dodržet. V případě území řešeného Plánem ÚSES se tato skutečnost týká s ohledem na stanovištní poměry a stávající využití území především některých dílčích úseků regionálního biokoridoru RK 1470 v údolní nivě Svitavy (komplikujícím faktem je zde navíc skutečnost, že je limitující šířka vztažena pouze k terestrickému prostředí, a že tudíž nelze do skutečné posuzované šířky biokoridoru započítávat hladinu vodního toku).

9.7. Datový model

9.7.1. Tvorba tabulkové části

Jednotlivé vymezené skladebné části ÚSES jsou popsány v tabulkové části dokumentace, odpovídající stanovenému datovému modelu a zpracované zčásti v prostředí vnitřní atributové tabulky .shp vrstvy skladebných částí ÚSES (.dbf) a zčásti v databázi Microsoft Access (.accdb).

9.7.2. Struktura datového modelu

„FID“ – Pole obsahující vnitřní ID ESRI shp.

„Shape“ – Pole s identifikací typu geometrie skladebných částí ÚSES (= Polygon)

„**TYP_PRVKU**“ – Pole pro identifikaci, jakého typu je příslušná skladebná část ÚSES: NRBK = nadregionální biokoridor, RBC = regionální biocentrum, RBK = regionální biokoridor, LBC = lokální biocentrum, LBK = lokální biokoridor.

„**HIERARCH**“ – Pole pro rozlišení, zda jde o skladebnou část regionální (R) či místní (L) hierarchické úrovně ÚSES. U lokálních biocenter vložených do regionálních biokoridorů je udávána hierarchická úroveň regionální.

„**OZN_PRVKU**“ („**OZNACENI**“) – Pole pro jednoznačnou identifikaci každé skladebné části ÚSES v rámci řešeného území (a zároveň i v rámci území města Brna) pomocí jedinečného kódového označení.

„**NAZ_PRVKU**“ („**NAZEV**“) – Pole pro individuální pojmenování biocenter. U regionálních biocenter je název převzat ze ZÚR JMK. Lokálním biocentrem jsou přiřazeny názvy vycházející z jejich polohy či z pomístních jmen uvedených v mapových podkladech. Názvy biocenter tvoří doplněk jejich identifikace uvedené v poli „**OZN_PRVKU**“ („**OZNACENI**“).

„**FCNI_TYP**“ – Pole pro funkční zařazení popisované skladebné části v rámci ÚSES dané kombinací typu prvku a jeho příslušnosti k určité hierarchické úrovni ÚSES. Na rozdíl od polí „**TYP_PRVKU**“ a „**HIERARCH**“ zde nejsou použity zkratky.

„**NAZ_KU**“ – Pole pro uvedení názvů těch katastrálních území v rámci řešeného území, v nichž se popisovaná skladebná část ÚSES nachází.

„**POLOHA**“ – Pole pro specifikaci polohy (lokalizace) skladebné části ÚSES v rámci řešeného území.

„**STG**“ – Pole pro specifikaci skupin typů geobiocénů. Uváděny jsou pravděpodobně v ploše popisované skladebné části ÚSES zastoupené skupiny typů geobiocénů, a to pomocí tzv. geobiocenologické formule, zahrnující označení vegetačních stupňů, trofických a hydrických řad přiřazených k příslušným skupinám typů geobiocénů.

„**VYMERÁ**“ – Pole obsahující výměru příslušné skladebné části ÚSES v m², vztaženou k jejímu vymezení v rámci řešeného území.

„**PARCELY**“ – Pole pro specifikaci parcel dle podkladové katastrální mapy, nad kterými je vymezena popisovaná skladebná část ÚSES. Uváděna jsou parcelní čísla dotčených pozemků a v závorce číselná označení příslušného druhu pozemku. Pokud je daná skladebná část ÚSES vymezená jen nad částí pozemku, následuje za parcelním číslem "č.". Pokud daná skladebná část ÚSES ve vymezení v Plánu ÚSES zasahuje do více katastrálních území, je zde uvedena i příslušnost dotčených parcel k jednotlivým k. ú.

„**CHARAKTER**“ – Pole pro popis současného stavu. Součástí popisu je především základní charakteristika způsobu využití a stavu vegetačního krytu v ploše vymezené skladebné části ÚSES vztažená k termínům provedení terénního průzkumu (srpen – říjen 2023).

„**FUNKCNOST**“ – Pole pro rozlišení, zda jde o skladebnou část funkční, nefunkční či částečně funkční. Pro přiřazení jedné z uvedených možností je rozhodující skutečnost, nakolik je daná skladebná část ÚSES v současném stavu schopná plnit svou funkci v systému. Jako „funkční“ je označena taková skladebná část, u které je současný stav zastoupených biotopů vyhovující pro její plné fungování v systému (byť některé dílčí partie skladebné části mohou být ve stavu „částečně funkční“ nebo „nefunkční“). Jako „nefunkční“ je naopak označena taková skladebná část, která v celém (příp. téměř celém) rozsahu svého vymezení vyžaduje změnu způsobu využití. Ve všech ostatních případech jsou skladebné části označeny jako „částečně funkční“. V případě, že je příslušnou skladebnou částí ÚSES biocentrum přesahující mimo řešené území, je údaj v položce vztažen pokud možno k celé ploše biocentra. V případě, že je příslušnou skladebnou částí ÚSES biokoridor pokračující mimo řešené území, týká se údaj v položce jen té jeho části, která je v řešeném území.

„**CIL_STAV**“ – Pole pro uvedení základních typů cílových společenstev popisované skladebné části ÚSES.

„**OPATRENI**“ – Pole pro specifikaci rámcových základních opatření v popisované skladebné části ÚSES směřujících k dosažení cílového stavu.

„**POZNAMKA**“ – Pole pro uvedení jiných významných skutečností týkajících se dané skladebné části ÚSES a neobsažených v ostatních polích (např. vztah k vymezení ÚSES v platném ÚPmB a v návrhu ÚP 2022, územní střety s významnějšími vedeními technické infrastruktury či jejich ochrannými pásmy, překryvy se záplavovými územími a jejich aktivními zónami, apod.).

9.8. Struktura mapové části

Řešení Plánu ÚSES je zobrazeno v mapové části díla, zpracované v prostředí technologie GIS (ArcGIS 10, verze ArcMap 10.8.1), ve formátu ESRI shapefile.

Tiskovou podobu mapové části díla tvoří soubor map uvedený v následujícím přehledu, s rozlišením názvu mapy, použitého mapového podkladu a tiskového měřítka a obsahu mapy:

Přehledná mapa

mapový podklad: Základní mapa 1 : 10 000

tiskové měřítko: 1 : 10 000

obsah:

- vymezení základních skladebných částí ÚSES (biocentra, biokoridory) v řešeném území
- vymezení základních skladebných částí ÚSES (biocentra, biokoridory) v navazujících územích (v k. ú. Maloměřice a Sadová dle Plánu ÚSES pro katastrální území Maloměřice, Obřany, Soběšice, Útěchov, Sadová z roku 2020 a v jiných k. ú. dle návrhu ÚP 2022)

Návrhová mapa

mapový podklad: mapa Katastru nemovitostí + ortofoto

tiskové měřítko: 1 : 5 000

obsah:

- vymezení skladebných částí ÚSES v řešeném území s rozlišením funkčnosti

Problémová mapa

mapový podklad: mapa Katastru nemovitostí + ortofoto

tiskové měřítko: 1 : 5 000

obsah:

- vymezení skladebných částí ÚSES v řešeném území
- vymezení ploch ÚSES v platném ÚPmB v řešeném území
- vymezení ploch ÚSES v návrhu ÚP 2022 v řešeném území
- zvýrazněné plochy významnějších změn ve vymezení ÚSES oproti ÚPmB
- vybrané limity z ÚAP (ochranná pásma významnějších nadzemních elektrovedů, ochranná pásma významnějších plynovodů, aktivní zóny záplavových území)

Návrhová mapa a Problémová mapa zahrnují vždy dva listy – na jednom je zobrazena jižní až střední část území (celá k. ú. Komárov, Město Brno, Staré Brno, Stránice, Trnitá a Veverí, téměř celé k. ú. Zábrdovice, většina k. ú. Černá Pole a části k. ú. Husovice a Ponava), na druhém severní až střední část území (celá k. ú. Černá Pole, Husovice, Lesná, Ponava a Veverí, téměř celé k. ú. Zábrdovice, většina k. ú. Město Brno a Stránice a menší části k. ú. Staré Brno a Trnitá).

10. Problémy řešení

10.1. Změny v řešení

Řešení Plánu ÚSES vychází z řešení platného ÚPmB, ve srovnání s ním však obsahuje četné koncepční změny i dílčí úpravy. Část těchto změn a úprav je převzata z návrhu ÚP 2022. Změny a úpravy řešení jsou patrné z porovnání vymezení ploch ÚSES v Plánu ÚSES, ploch ÚSES vymezených v platném ÚPmB a ploch ÚSES vymezených v návrhu ÚP 2022, obsažených v Problémové mapě.

K nejzásadnějším změnám řešení oproti ÚPmB patří:

- výrazné změny ve vymezení územně příslušných partií obou regionálních biocenter a některých dílčích skladebných částí regionálních biokoridorů;
- zrušení krátkého biokoridoru od navrženého VKP ve vodárenském areálu na Lesné směrem k Cacovickému ostrovu;
- zrušení soustavy biocenter a biokoridorů od retenční nádrže Červený mlýn po Svratku u Hlavního nádraží;
- zrušení biocentra na Kraví hoře a navazujících biokoridorů;
- zrušení biokoridoru v prostoru stávající „přerovské“ železniční trati.

Podrobnější popisy hlavních změn a jejich zdůvodnění jsou uvedeny výše v rámci kapitoly 9.

V Problémové mapě jsou plochy významnějších změn graficky zvýrazněny a je sestavena atributová tabulka těchto změn s uvedením čísla změny, jejího charakteru (nový prvek x posunutí x redukce x rozšíření x zrušení prvku), slovního popisu a odůvodnění.

10.2. Střety řešení

Jako střety řešení jsou chápány překryvy vymezení ÚSES s takovými způsoby, limity a územně plánovacími záměry využití území, které v daném prostoru znemožňují, nebo výrazně omezují možnost vytvoření plně funkční skladebné části ÚSES.

K typickým „střetovým“ způsobům využití území patří stavby dopravní infrastruktury. Ke střetům dochází zejm. v místech křížení staveb dopravní infrastruktury s biokoridory. Střety jsou obecně tím závažnější, čím výrazněji je jak plošně, tak kvalitativně redukována možnost vytváření funkčních skladebných částí ÚSES.

V řešeném území dochází k velkému množství křížení se stavbami dopravní infrastruktury v případě regionálních biokoridorů. K tomu navíc přistupují další navrhované stavby dopravní infrastruktury a mezi nimi zejména zásadní plánované změny dopravního řešení v jižní části území (tzv. Bratislavská radiála a navazující silnice, změny v železniční dopravě). Vzhledem k širokému vymezení některých návrhových dopravních koridorů lze předpokládat, že vymezení skladebných částí ÚSES, které jsou v územním střetu či kontaktu s těmito koridory, bude třeba v návaznosti na konkretizaci umístění a technického řešení jednotlivých dopravních staveb v blízké budoucnosti aktualizovat.

Možnosti vymezení ÚSES zásadně komplikuje také přítomnost kompaktních urbanizovaných území. V případě řešeného území jsou problematickými faktory zejména vysoká míra zastavění údolních niv Svratky a Svitavy a obecně dominance rozsáhlých ploch kompaktně zastavěných území. Existence obtížně prostupné (až prakticky neprostupné) zástavby je jednou z hlavních příčin, jež vedly k návrhu zrušení většiny větví místního ÚSES obsažených v platném ÚPmB (viz výše).

Mezi limity využití území obsaženými v aktualizovaných ÚAP jsou z hlediska střetů s vymezením ÚSES zásadní především ochranná pásma nadzemních elektrovodů omezující možnosti výsadeb a neumožňující existenci porostů dřevin nad výšku 3 m.

Překryvů vymezení ÚSES s ochrannými pásmy elektrovodů ZVN, VVN či VN je v území vícero (viz Problémová mapa). Zásadní vliv na funkční podobu ÚSES mají v případě větve regionálního ÚSES vedené ve vazbě na tok Svitavy, kde v kombinaci s dalšími omezujícími faktory výrazně determinují opatření, která lze v plochách skladebných částí ÚSES ve prospěch jejich funkčnosti provádět. V ostatních případech jde o překryvy, které jsou z pohledu funkčnosti ÚSES řešitelné (mají vliv omezující, nikoliv však zásadní).

Dalším relativně významnějším limitem využití ve vztahu k ÚSES jsou ochranná pásma plynovodů. Omezení ochranných pásem plynovodů nejsou daná tak jednoznačně jako v případě ochranných pásem elektrovodů, nicméně určitá omezení ve vztahu k možnostem výsadeb mohou z důlce energetického zákona plynout.

Ochranná pásma VTL plynovodů zasahují do řešeného území pouze v jeho severní části (v k. ú. Lesná) a k překryvu s vymezenými skladebnými částmi ÚSES dochází pouze v jednom případě (křížení VTL plynovodu s lokálním biokoridorem LBK SA02).

Jako zdroj možných střetů lze chápat i překryv vymezených ploch ÚSES s plochami aktivních zón záplavových území, případně s celými stanovenými záplavovými územími. Ani v tomto případě nejsou omezení využití území pro potřeby ÚSES jednoznačně z legislativy (vodní zákon) patrná, jisté formy omezení (související především se zemními pracemi a vytvářením překážek pro odtok) však nelze zcela jednoznačně vyloučit.

Aktivní zóna záplavových území v údolních nivách řek Svratky a Svitavy se významně překrývá s řadou skladebných částí regionálního ÚSES. Stanovená záplavová území Q100 zaujímají velkou část nezatopených partií údolních niv Svratky a Svitavy v řešeném území a jsou v různě rozsáhlých překryvech se všemi skladebnými částmi regionálního ÚSES.

V případech střetů vymezení ÚSES se záplavovým územím a jeho aktivní zónou je zásadní nutností dohoda na charakteru prvků ÚSES s příslušným vodoprávním úřadem.

10.3. Ostatní problémy

Jiné problémy řešení ÚSES nebyly v území identifikovány.

11. Závěr

Dokumentace Plán ÚSES pro katastrální území Černá Pole, Husovice, Komárov, Lesná, Město Brno, Ponava, Staré Brno, Stránice, Trnitá, Veveří, Zábrdovice tvoří jednotný aktuální oborový podklad koncepčního vymezení územního systému ekologické stability (ÚSES) obou zastoupených úrovní (regionální a místní) v řešeném území pro příslušné orgány ochrany přírody.

Skutečnost, že je Plán ÚSES vytvořen pro celé řešené území na jednotné srovnávací bázi (formální i věcné), umožňuje sledování jednotné koncepce ochrany a realizace všech úrovní ÚSES jako spojitého funkčně prostorového systému ve všech jeho částech.

Plán ÚSES by měl sloužit orgánům ochrany přírody zejm. jako základní podklad uplatňovaný při aktualizaci stávající nebo pořizování nové územně plánovací dokumentace města Brna i Jihomoravského kraje. Uplatňováním jsou přitom myšleny nikoliv pouhé přenesení vymezení skladebných částí ÚSES z Plánu ÚSES do územně plánovací dokumentace, ale především ochrana celkové koncepce a diferencovaný přístup ke konkrétním vymezením skladebných částí ÚSES dle jejich role v systému, funkčnosti, vazby na stanoviště, stávajících a cílových ekosystémů apod.

Přílohy

Vyjádření k návrhu řešení

Připomínky OOP k Plánu ÚSES pro k.ú. Černá Pole, Komárov, Lesná, Město Brno, Ponava, Staré Brno, Stránice, Trnitá, Veverčí, Zábrdovice

k. ú. Lesná

Alternativy řešení:

- LBC LE01 Zaječí – podporujeme zvětšení biocentra dle rozsahu hodnotnějších lesních partií – k severu až severovýchodu (až průseku elektrovedu), k východu i k jihu a nepatrně na západní straně – vhodné vymezení ÚSES nad lesem, který je dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění, významným krajinným prvkem (VKP) a současně doporučujeme ponechání hojně využívané přístupové cesty k zahrádkám v k. ú. Sadová a svahu nad ní v rámci LBC – jedná se o VKP les a pravý břeh vodního toku Zaječí potok (VKP)
- LBK LE01 – lokální biokoridor; možnost nahrazení téměř v celé délce zvětšeným LBC LE01 Zaječí - podporujeme

k. ú. Husovice

Alternativy řešení:

- RBC 243 Cacovická Svitava – drobné zvětšení v pravobřeží náhonu u mostu od Obřan na Cacovický ostrov dle skutečného rozsahu zeleně mezi korytem a komunikací – podporujeme
- LBC 5 U Maloměřického mostu – doporučujeme zachovat, popřípadě vyřešit rozšířením RK 1470 – i když se jedná o parkový charakter, jde o území, které je vhodné do prvku ÚSES zahrnout
- Druhé vložené biocentrum LBC 4 U Zbrojovky – souhlasíme s vyjmutím – z důvodu možných budoucích konfliktů s realizací mostu a parku

k. ú. Zábrdovice

Alternativy řešení:

- RK 1470 / LBC 3 Zábrdovické – rozšíření na celou návrhovou plochu městské zeleně dle návrhu ÚP 2022 (dosažení výměry LBC přes 3 ha) - podporujeme

k.ú. Komárov

Alternativy řešení:

- RK 1470 / LBC 1 U Komárovského mostu – zvětšení západním směrem - podporujeme
- RK 1485 / LBC 6 Komárovský soutok – mírné zvětšení v severní části – doporučujeme další zvětšení přes plochu ZP po městských pozemcích, doporučujeme vyjmout soukromý areál

38. Žádost o souhlas s provedením úprav zeleně a ploch vnitrobloku
/2ak/

Rada městské části Brno-sever

bere na vědomí

žádost předsedy SVJ Jugoslávská 152 a 154 dle přílohy č. 1/2ak tohoto usnesení,

souhlasí

se záměrem provedením úprav zeleně a ploch vnitrobloku na pozemku p. č. 1729/1, k. ú. Černá Pole dle podané žádosti dle přílohy č. 1/2ak tohoto usnesení,

pověřuje

Davida Jedlinského, člena RMČ Brno-sever, k jednání s předsedou SVJ Jugoslávská 152 a 154 Mgr. Čtvrtníčkem, se statutárními orgány SVJ dalších bytových domů v rámci vnitrobloku a vlastníky sousedních nemovitostí k předmětnému pozemku parc. č. 1729/1, k. ú. Černá Pole, za účelem zajištění bližších informací a podkladů k záměru úprav zeleně a ploch vnitrobloku,

ukládá

vedoucímu odboru rozvoje, investic a majetku informovat žadatele a zajistit realizaci tohoto usnesení.

Termín pro informování žadatele: 25.11.2023

Schváleno: pro 9 proti 0 zdržel se 0

Mgr. Martin Maleček	Ing. Martin Cibula	David Jedlinský	PhDr. Karla Hofmannová	Mgr. Tomáš Kohoutek, Ph.D.	Mgr. Miloslav Králíček	Ing. Erik Měkyna	Ing. Bc. Sabina Tomášková	Mgr. Martin Basel	Ing. Marie Kselíková	Mgr. Martin Glogar
pro	pro	pro	pro	---	---	pro	pro	pro	pro	pro

39. Návrh plánu územního systému ekologické stability
/3a/

Rada městské části Brno-sever

souhlasí

s návrhem Plánu ÚSES Černá Pole, Husovice, Komárov, Lesná, Město Brno, Ponava, Staré Brno, Stránice, Trnitá, Veverčí, Zábrdovice, včetně návrhu na rozšíření lokálního biocentra BC LE01 Zaječí a návrhu na zrušení lokálních biocenter – LBC 5 U Maloměřického mostu, LBC 4 U Zbrojovky a LBC 3 Zábrdovické a začlenění těchto úseků do regionálního biokoridoru RK 1470,

ukládá

vedoucímu odboru rozvoje, investic a majetku zajistit zaslání stanoviska MČ Brno-sever Odboru životního prostředí MMB.

Termín: 20.11.2023

Schváleno: pro 9 proti 0 zdržel se 0

Mgr. Martin Maleček	Ing. Martin Cibula	David Jedlinský	PhDr. Karla Hofmannová	Mgr. Tomáš Kohoutek, Ph.D.	Mgr. Miloslav Králíček	Ing. Erik Měkyna	Ing. Bc. Sabina Tomášková	Mgr. Martin Basel	Ing. Marie Kselíková	Mgr. Martin Glogar
pro	pro	pro	pro	---	---	pro	pro	pro	pro	pro